

Buletin lunar
al CNPF – luna
august 2013

2

Locuințele,
sub lupa legii

3

În următorii ani, economia
moldovenească va fi afectată
de îmbătrânirea populației

5

Legea privind piața de capital a intrat în vigoare

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) va acorda asistența necesară participanților la piața de capital în vederea conformării activității acestora la prevederile Legii privind piața de capital. Legea a intrat în vigoare la 14 septembrie 2013.

După cum a comunicat pentru ziarul „Capital Market” vicepreședintele CNPF Nina Dosca, legea intrată în vigoare prevede cerințe și termene de tranziție la noile reguli de activitate pe piața de capital.

Astfel, termenul de 18 luni de la data intrării în vigoare a Legii este acordat atât participanților profesioniști la piața valorilor mobiliare pentru a se conforma la noile reguli de activitate în scopul obținerii licenței pe un termen nelimitat, cât și emitenților și investitorilor potențiali pentru a se familiariza cu posibilitatea de a atrage investiții și a investi în instrumentele financiare propuse de lege.

Concomitent, a menționat Nina Dosca, în această peri-

oadă de tranziție, de rând cu Legea Pieței de Capital, rămân în vigoare prevederile Legii cu privire la piața valorilor mobiliare (LPVM) și actelor normative ale CNPF, în măsura în care acestea nu contravin Legii.

După cum a comentat Nina

Dosca, în cazuri aparte, pentru anumite situații, regulatorul pieței financiare este gata să ofere comentarii și explicații privind aplicarea și respectarea anumitor prevederi ale legii intrate în vigoare.

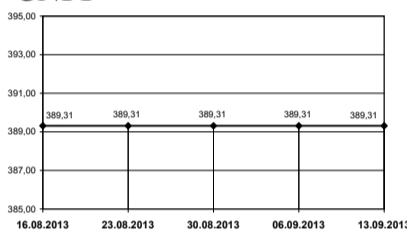
Ziarul „Capital Market” pro-

pune persoanelor cointeresate în studierea și aplicarea Legii Pieței de Capital, inițierea unui dialog prin intermediul întrebărilor și sugestiilor la care vor fi antrenați specialiști din cadrul CNPF.

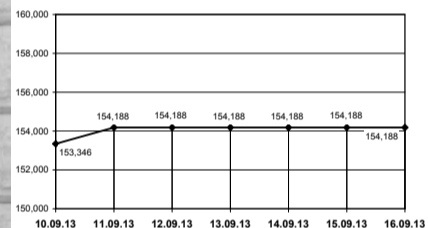
Ghenadie TUDOREANU

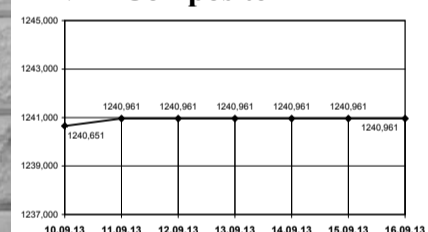
CNPF

Banking Stock Index – InfoMarket

EVM-Composite

Curs valutar
18.09.2013

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	12.8824
EUR	1	17.2089
UAH	1	1.5740
RON	1	3.8429
RUB	1	0.3985

Sumarul tranzacțiilor bursiere din săptămâna trecută

În perioada 9-13 septembrie 2013 volumul bursier total al tranzacțiilor a constituit 244,0 mii lei. În total, au fost efectuate 37 tranzacții cu acțiunile a 8 emitenți.

Volumul Secției de Bază a Burselor (piața interactivă) a constituit 37,5 mii lei. Prețul de piață al acțiunilor BC „Moldindconbank” SA a crescut de la 70 până la 80 lei. Acțiunile companiei de producere a mobilei din Chișinău „Interior” au fost cele mai tranzacționate, fiind efectuate 20 tranzacții la prețul de 15 lei per acțiune.

În Secția Tranzacțiilor Directe, în cadrul licitațiilor cu strigare au fost vândute acțiunile a 3 emitenți în sumă de 6,5 mii lei.

Prin intermediul ofertei publice pe piața secundară au fost procurate 7,76% din acțiunile societății „Agrovin Bulboaca” cu 0,50 lei per acțiune. Volumul total al tranzacțiilor a constituit 200,0 mii lei.

Bursa de Valori a Moldovei prestează servicii de consulting în domeniul activității licențiate (bursiere).

Informații la telefonul: 022 27-76-36.

www.moldse.md

Bursa de Valori a Moldovei

FMI va monitoriza îndeplinirea programului cu Republica Moldova

O echipă de experți ai Fondului Monetar Internațional (FMI), condusă de Max Alier, va sosi pe 18 septembrie la Chișinău într-o misiune de monitorizare post-program, întreprinsă ca urmare a expirării programului Republicii Moldova susținut de FMI prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă, informează MOLDPRES.

Este prima misiune de acest fel de la aderarea Moldovei la FMI în anul 1992. „Astfel de misiuni au loc după expirarea programelor susținute de FMI în toate statele-membre care au un nivel substanțial al datoriei față de Fond”, se arată într-o declarație pentru presă a reprezentantului permanent al FMI în Republica Moldova Armine Khachatryan.

„Monitorizarea aprofundată are ca scop confirmarea viabilității cadrului economic al țării și avertizarea timpurie cu privire la politicile care ar putea periclita viabilitatea statului pe plan extern. În caz de necesitate, experții FMI vor consulta autoritățile privind acțiunile de politici menite să corecteze dezechilibrele macroeconomice”, mai notează rezidentul Fondului.

Surse din cadrul reprezentanței afirmă că misiunea, care își va încheia vizita la Chișinău pe 1 octombrie, nu va purta discuții privind noul program al Republicii Moldova cu FMI.

Directorul executiv al Fondului Monetar Internațional, Menno Snel, care a vizitat Republica Moldova la mijlocul lunii iulie declara că o misiune a FMI va sosi la Chișinău în toamna acestui an pentru a iniția discuțiile privind un nou program de finanțare a Moldovei.

CAPITAL Market

Împreună
în lumea
finanțelor

Secția de marketing
Tel.: +373 69 821216

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Comisia Națională a Pieței Financiare

BULETIN LUNAR • 8 • 2013

PIAȚA VALORILOR MOBILIARE

PIAȚA PRIMARĂ

În august 2013, în Registrul de stat al valorilor mobiliare, ținut de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), au fost înregistrate 6 emisii suplimentare de acțiuni în valoare de 52,01 mil. lei (Tabelul nr. 1).

Volumul emisiunilor de acțiuni în august 2013 s-a majorat comparativ cu luna similară a anului precedent cu 16,58 mil. lei sau cu 47% (Tabelul nr. 2).

În ianuarie-august 2013 au fost realizate emisii de acțiuni în valoare de 729,85 mil. lei, fiind înregistrată o creștere de 0,9% față de perioada similară a anului precedent (Tabelul nr. 3). În perioada de referință investitorii străini au furnizat 440,12 mil. lei, astfel finanțând peste 60% din totalul emisiei.

PIAȚA SECUNDARĂ

Pe parcursul lunilor ianuarie-august 2013 pe piața secundară au fost efectuate 2879 tranzacții cu valori mobiliare în volum de 1228,81 mil. lei, fiind înregistrată o creștere cu 310,56 mil. lei sau cu 33,8% comparativ cu volumul tranzacțiilor efectuate în perioada ianuarie-august 2012 (Tabelul nr. 4).

Evoluția lunară a indicatorilor pieței secundare a valorilor mobiliare în lunile ianuarie-august 2013 poartă un caracter neuniform: în luna mai volumul tranzacțiilor depășește media lunară a perioadei de 3,4 ori, iar volumul tranzacțiilor din februarie este de 6,1 ori mai mic decât media lunară (Diagrama nr. 1).

În august 2013 pe piața secundară au fost efectuate 218 tranzacții cu valori mobiliare în volum total de 96,41 mil. lei, fiind înregistrată o descreștere a volumului de 2,9 ori comparativ cu luna august a anului precedent (Diagrama nr. 2).

Volumul tranzacțiilor bursiere înregistrate în august 2013 constituie 68% din volumul total al tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară (Diagrama nr. 3).

Ponderea tranzacțiilor înregistrate pe segmentul bursier constituie 32% din numărul total al tranzacțiilor (Diagrama nr. 4).

În august 2013 CNPF a înregistrat prospectul ofertei publice de procurare pe piața secundară a valorilor mobiliare, inițiată de ofertantul Societatea cu răspundere limitată "CFATPO", obiectul căreia îl constituie procurarea

a 6800 de acțiuni ordinare nominative, emise de Societatea pe acțiuni "BRISCCO" (IDNO: 1004604002773, or. Briceni, str. Constructorilor 1), la prețul de 11,00 lei per acțiune, cu termen de acțiune de 30 de zile din data anunțării (Hotărârea CNPF nr. 38/13 din 08.08.2013, Monitorul Oficial 177-181/1244, 16.08.2013).

PIAȚA BURSIERĂ

Pe piața bursieră în august 2013 au fost înregistrate 69 tranzacții în volum total de 65,36 mil. lei. Rulajul bursier a înregistrat o diminuare semnificativă – volumul tranzacțiilor s-a micșorat față de nivelul înregistrat în august 2012 de 3,7 ori (Diagrama nr. 5).

Informația privind tranzacțiile efectuate cu valorile mobiliare emise de către societățile pe acțiuni incluse în listingul bursier este prezentată în Tabelul nr. 5.

SEGMENTUL EXTRABURSIER

În august 2013 pe segmentul extrabursier au fost înregistrate 149 tranzacții în volum de 31,05 mil. lei. Indicatorul de volum a tranzacțiilor a înregistrat o micșorare cu 13,35 mil. lei sau cu 30% comparativ cu luna august 2012 (Diagrama nr. 6).

În structura tranzacțiilor extrabursiere din perioada de raport ponderea maximă revine tranzacțiilor de răscumpărare a valorilor mobiliare de către emitent în condițiile art. 79 din Legea 1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni” – 11,75 mil. lei sau 38% din totalul tranzacțiilor.

Volumul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a constituit 7,80 mil. lei sau 25% din total, tranzacțiile efectuate în scopul executării deciziilor judecătorești reprezintă 5,59 mil. lei sau 18%, tranzacțiile de aport la capitalul social – 2,30 mil. lei sau 7%. Alte tranzacții constituie 3,61 mil. lei sau 12% din total, inclusiv: tranzacțiile cu titlu gratuit conform Legii privind administrarea și deținerea proprietății publice – 1,79 mil. lei, moștenire și donație – 1,71 mil. lei, succesiunea valorilor mobiliare în urma dizolvării sau reorganizării acționarului persoană juridică – 0,11 mil. lei (Diagrama nr. 7).

Comisia Națională a Pieței Financiare:
MD 2012, m. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 77,
tel. (37 322) 859501, www.cnpf.md
Direcția relații externe și dezvoltare:
tel.: (37 322) 859430

Tabelul nr. 1 Emisiunile de valori mobiliare înregistrate în Registrul de Stat al Valorilor Mobiliare în august 2013

Denumirea emitentului	Codul ISIN al valorilor mobiliare	Suma emisiunii, lei	Numărul de valori mobiliare plasate, unități	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Prețul de plasare a unei valori mobiliare, lei	Nivel de cotare la BVM
Emisiuni suplimentare de acțiuni						
S.A. "ELEVATOR KELLEY GRAINS"	MD14KELY1006	3800000	3800000	10	10	-
S.A. „ELEVATORUL IARGARA"	MD14ELIA1008	11000000	2200000	5	5	-
S.A. „SICOM"	MD14SICO1007	10000	10000	1	1	-
S.A. „DRUMURI-RIȘCANI"	MD14UMRD1003	1724470	172447	10	10	-
S.A. „VELTIM"	MD14VELT1000	10000	1000	10	10	-
S.A. "ZIMBRU-NORD"	MD14ZIMB1001	1267425	84495	15	15	-
Total		52011895	6267942			

Tabelul nr. 2 Volumul emisiunilor de valori mobiliare în august 2009-2013 (mil. lei)

Tipul emisiunii	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012, modificare absolută (+/-)
Emisiuni plasate la înființarea societăților pe acțiuni	0,98	-	0,25	-	-	-
Emisiuni suplimentare de acțiuni	28,27	51,28	97,19	35,43	52,01	+16,58
Total	29,25	51,28	97,44	35,43	52,01	+16,58

Tabelul nr. 3 Emisiunile de valori mobiliare în ianuarie-august 2009-2013

Tipul emisiunii	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012, modificare absolută (+/-)
Numărul emisiunilor înregistrate la înființarea societăților pe acțiuni	11	4	9	12	6	-6
Volumul emisiunilor înregistrate la înființarea societăților pe acțiuni (mil. lei)	4,42	5,24	23,36	210,16	0,34	-209,82
Numărul emisiunilor suplimentare de acțiuni	97	51	90	77	42	-35
Volumul emisiunilor suplimentare de acțiuni (mil. lei)	227,22	342,35	673,10	513,02	729,51	+216,49
Total volumul emisiunilor de valori mobiliare (mil. lei)	231,64	347,59	696,46	723,18	729,85	+6,67

Tabelul nr. 4 Piața secundară, ianuarie-august 2009-2013

Indicator	2009	2010	2011	2012	2013	2013 față de 2012, %
Piața bursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	1066	1878	1373	1327	860	64,8
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	120,44	183,21	144,11	532,05	515,43	96,9
Piața extrabursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	3054	1894	2114	1563	2019	129,2
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	385,55	162,31	1588,23	386,20	713,38	184,7
Total piața secundară						
Numărul de tranzacții (unități)	4120	3772	3487	2890	2879	99,6
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	505,99	345,52	1732,34	918,25	1228,81	133,8

Tabelul nr. 5 Tranzacțiile efectuate cu valorile mobiliare emise de către societățile pe acțiuni incluse în listingul Bursei de Valori a Moldovei, august 2013

Denumirea emitentului	Codul ISIN	Nr. de acțiuni tranzacționate	Volumul tranzacțiilor, lei	Prețul de piață al unei acțiuni, lei	Valoarea nominală lei	Ponderea volumului tranzacțiilor în volumul valorilor mobiliare emise, %	Nr. de tranzacții, unități	Nivel de cotare
Tranzacții efectuate prin mecanismul pieței interactive								
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	250	256250	1025	200	0,024	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	45715	45715000	1000	200	4,406	3	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMICB1008	4548	318360	70	100	0,092	2	I
Total		50513	46289610				6	
Licitare cu strigare								
SA „FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	500	25000	50	20	0,067	1	II
Total		500	25000				1	
Total general		51013	46314610				7	

Diagrama nr. 1 Evoluția lunară a tranzacțiilor înregistrate pe piața secundară, ianuarie-august 2013

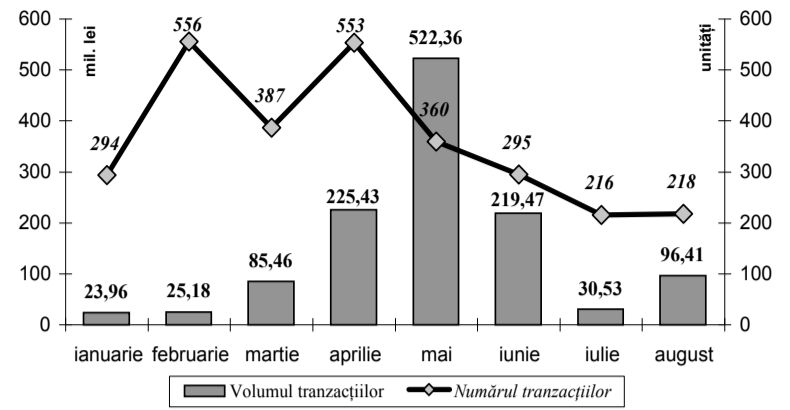

Diagrama nr. 2 Tranzacțiile pe piața secundară a valorilor mobiliare, august 2009-2013

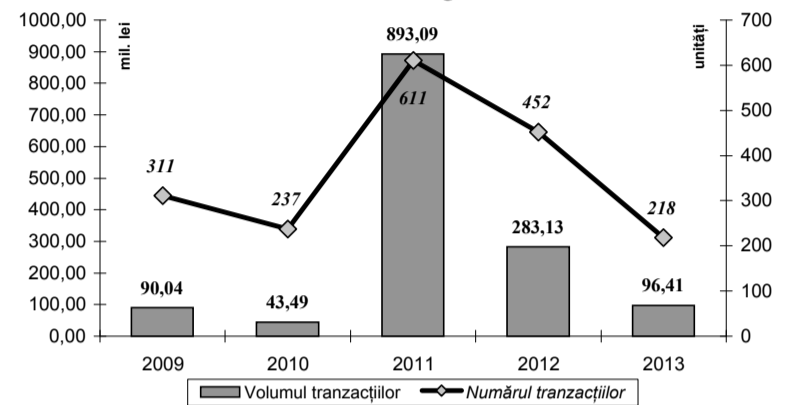

Diagrama nr. 3 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, august 2013 (după volumul tranzacțiilor)

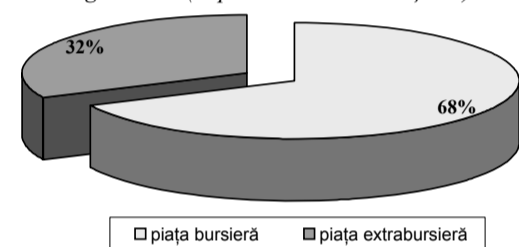

Diagrama nr. 4 Structura tranzacțiilor pe piața secundară, august 2013 (după numărul tranzacțiilor)

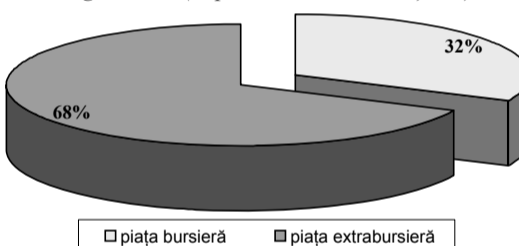

Diagrama nr. 5 Tranzacții bursiere, august 2009-2013

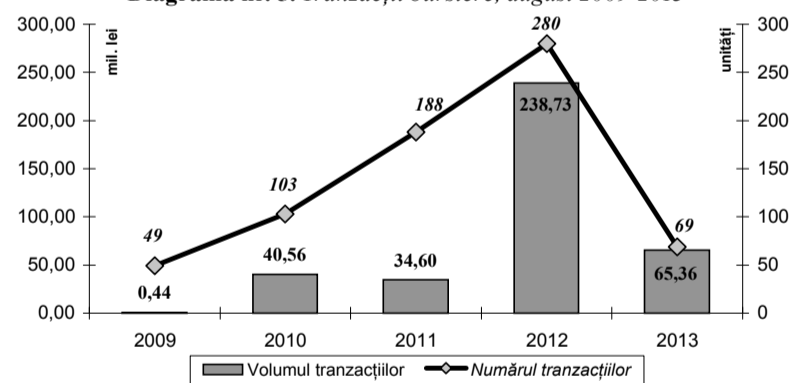

Diagrama nr. 6 Tranzacții extrabursiere, august 2009-2013

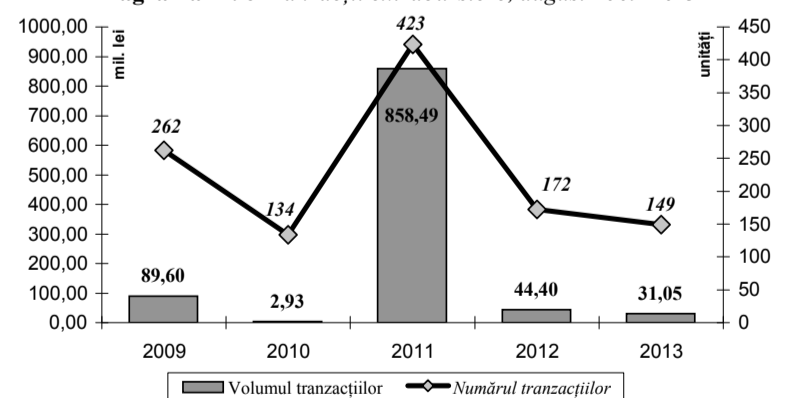
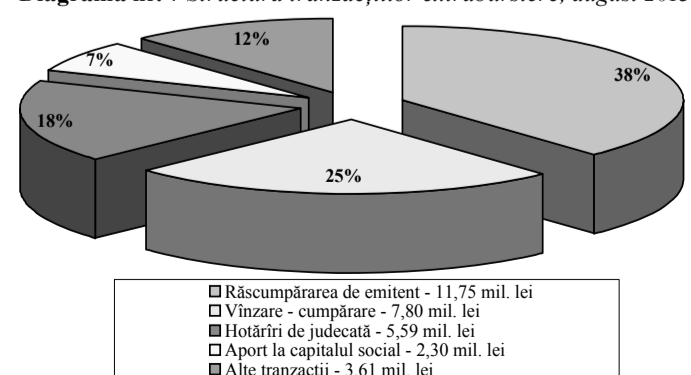

Diagrama nr. 7 Structura tranzacțiilor extrabursiere, august 2013

Evoluția investițiilor străine directe în economia R. Moldova

Pe parcursul anilor, în climatul investițional al RM au avut loc mai multe schimbări pozitive, elementele cele mai atractive ale acestuia fiind presiunea fiscală redusă (una dintre cele mai mici din Europa), stabilitatea macroeconomică, forța de muncă relativ ieftină și calificată. Cu toate acestea, în comparație cu alte țări din regiune, climatul investițional nu este un atu pentru R. Moldova. Faptul acesta îl denotă atât poziția Moldovei în rating-urile internaționale, cât și comparația directă a performanțelor privind atragerea Investițiilor Străine Directe (ISD) dintre țări. Moldova se poziționează pe ultimul loc în Europa la indicatorii de atragere a ISD. Care sunt cauzele și cum ar putea fi remediat acest aspect important pentru o dezvoltare economică durabilă, aflăm din interviul realizat cu expertul IDIS "Viitorul", economistul Ion Tornea.

– Stimate dle Ion Tornea, ce îi atrage pe investitorii străini în R. Moldova și care sunt motivele ce îi determină să evite investițiile în țara noastră?

– Să începem prin a explica importanța fluxurilor de ISD. Acestea joacă un rol din ce în ce mai important în economia contemporană. Acestea, alături de capitalul autohton, participă direct la procesul de dezvoltare a economiilor naționale și contribuie considerabil la sporierea competitivității economiilor. Cu toate acestea, nici fluxurile de ISD, și nici beneficiile de pe urma acestora nu vin în mod automat. Odată cu realizarea tot mai mare de către toate țările a importanței ISD, acestea acordă o atenție tot mai mare politicilor care pot spori beneficiile unor astfel de investiții asupra dezvoltării țărilor lor. În cazul țărilor mici, cu capacități locale limitate (cum este cazul Republicii Moldova), orice proces de dezvoltare este sortit să fie mult mai dependent de ISD, decât în cazul altor țări.

Dacă e să vorbim de aspectele pozitive, de factorii care atrag investitorii străini, atunci trebuie să menționăm presiunea fiscală redusă (una dintre cele mai mici din Europa); stabilitatea macroeconomică (stabilitatea relativă a valutei naționale și rata relativ redusă a inflației, deficitul bugetar și ponderea datoriilor de stat în PIB în limitele valorilor moderate, creșterea economică înregistrată în ultimul deceniu); amplasarea geografică strategică a țării, solul, clima favorabilă, existența tradițiilor în industria prelucrătoare, în special în cea a produselor agro-alimentare; forța de muncă relativ ieftină și calificată; existența unor acorduri de comerț și de liber schimb la nivel mondial și regional, ceea ce face ca limitările legate de dimensiunea mică a pieței interne să fie în mare parte eliminate.

– Cu toate acestea, R. Moldova e pe ultimele locuri în topul țărilor privind ISD.

– Da. Conform ultimului Sondaj al Întreprinderilor, realizat de Banca Mondială (Enterprise Surveys 2009), cele mai mari 3 obstacole în derularea afacerilor în R. Moldova sunt accesul la finanțare, calificarea joasă a forței de muncă și accesul la terenuri. Un alt indice important, ce caracterizează atractivitatea economiei unei țări pentru investitori este indicele libertății economice, calculat de către Heritage Foundation. Potrivit acestuia, în anul 2013, Moldova se situa pe poziția 115 din 185 de țări, fiind plasată în categoria țărilor „preponderent nelibere”. În același clasament, Macedonia se situa pe poziția 43, Armenia – pe locul 38, iar Albania – pe locul 58. În ceea ce privește libertatea investițională, Moldova împărțea locurile 129-141 împreună cu alte 12 state. În alt clasament internațional, Doing Business 2013, elaborat de Banca Mondială, Moldova s-a clasat pe locul 83 din 185 de țări după ușurința derulării afacerilor, inclusiv pe locul 82 la protecția investitorilor. Îmbunătățirea performanței în cadrul acestor clasamente ar trebui să facă parte din eforturile politicii de atragere a ISD. Iar acest lucru nu este posibil fără îmbunătățirea climatului investițional și de afaceri.

Intervențiile guvernamentale active, influența mare a politicii asupra sferei economice, acțiunile cu caracter represiv ale organelor statului, inclusiv asupra unor investitori străini sau instabilitatea politicilor economice sunt câteva elemente care determină investitorii străini să evite țara noastră. Desigur că un rol important îl are și emigrarea masivă a forței de muncă, precum și imaginea nefavorabilă a RM în lume, aceasta fiind percepută ca o țară săracă și imprezvizibilă. Conflictul din Transnistria înrăutățește și mai mult această imagine. Nici fenomene precum birocrația sau corupția nu trebuie neglijate. Un alt impediment este cauzat de intervențiile administrative frecvente în activitatea agenților economici, inclusiv sub formă de controale și inspecții.

– Investitorii străini au preferințe pentru anumite regiuni ale țării?

– Un specific al ISD în Moldova este că acestea sunt foarte concentrate sub aspect teritorial și că, în

timp, această concentrare doar s-a consolidat. Cu toate că numărul companiilor cu participarea capitalului străin, care au investit în Moldova în perioada 2008-2011 a crescut cu 26%, absoluta majoritate a unor astfel de companii (mai mult de 84%) este amplasată în Chișinău. Pentru comparație, numărul unor astfel de companii a crescut în regiunea de dezvoltare Nord (fără Bălți) cu 15%, în regiunea de dezvoltare Sud – cu 20% și în regiunea de dezvoltare Centru cu 23%. Orașul Bălți a înregistrat în această perioadă cea mai mare creștere a numărului de companii care au în componența lor investiții străine – cu 58% (chiar mai mult decât Chișinăul, în care creșterea a fost de 26%), confirmând faptul că se transforma în al doilea pol important de creștere a activității economice și industriale din Moldova, după Chișinău. În mare parte, acest lucru se datorează numărului relativ mare al populației, prezenței infrastructurii fizice și sociale mai dezvoltate decât în alte regiuni (cu excepția Chișinăului), tradițiilor și existenței unui număr de companii industriale, precum și prezenței zonei economice libere. Găgăuzia, de asemenea, a înregistrat în această perioadă o creștere semnificativă a numărului de companii cu capital străin – cu 31%.

– Care sunt domeniile de activitate cele mai solicitate?

– Cu toate că numărul total al companiilor cu participarea capitalului străin înregistrate (3877 în 2011) poate părea destul de mare, în afara faptului că absoluta lor majoritate se află în Chișinău (3270), cea mai mare parte a acestora este, de asemenea, concentrată în sectorul comerțului cu ridicata/amănuntul – 1420, și doar 531 în industrie. În lipsa unor date statistice referitoare la mărimea acestor companii, putem presupune că, în marea lor majoritate, acestea fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii, cu o valoare medie a capitalului social de ceva mai puțin de 2 milioane lei (fără sectorul activităților financiare, precum și cel al aprovizionării cu gaze, energie electrică și apă).

Aceste date denotă faptul că, în afara capitalei și a orașului Bălți, R. Moldova nu este foarte atractivă pentru investitori, în special din cauza infrastructurii fizice și

sociale slab dezvoltate. Totuși, forța de muncă mai ieftină în raioane reprezintă un avantaj competitiv al acestora și a determinat amplasarea unor companii străine în afara mun. Chișinău. Aceasta se referă la sectoarele intensive în forță de muncă (cum ar fi industria confecțiilor și a îmbrăcămintei, producerea echipamentelor electrice și electronice), sectoarele în care proximitatea față de materia primă este importantă (fabricarea băuturilor, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, a produselor lactate, producerea materialelor de construcție) și sectoare orientate spre deservirea agenților economici amplasați prioritar în alte zone decât capitala (de exemplu, servicii de închiriere și servicii prestate altor întreprinderi).

– Cum au evoluat companiile cu capital străin din țara noastră de-a lungul timpului?

– Capitalul străin a avut un aport important la creșterea economiei moldovenești după declinul dramatic din anii '90. Republica Moldova a reușit să atragă ISD cât de cât mai importante, doar după anul 2004. Până atunci, fluxurile de ISD nu au urmat un trend bine definit, iar creșterile mai semnificative se datorează intrării episodice pe piața moldovenească a unor companii mari, de ex. Lukoil (Rusia) în 1995, Union Fenosa (Spania) în 2000. Ponderea cea mai mare în stocul ISD acumulate în capitalul social la sfârșitul anului 2012 (52,7%) a revenit investitorilor din țările UE. Conform datelor BNM, circa un sfert din investițiile UE în R. Moldova provin din Olanda și Cipru. Investitorilor din CSI le-au revenit 11,6% din stocul investițiilor străine directe în capitalul social, iar investitorilor din alte țări – 35,7%. Pe țări individuale, cei mai mari investitori în Moldova sunt companiile din Rusia, cu peste 190 mil. \$, dar investițiile reale provenind de la investitorii ruși ar putea fi mai înalte din contul investițiilor care figurează ca fiind din Olanda sau Cipru. Urmează investițiile din Olanda, cu ceva mai mult de 150 mil. USD, SUA – cca. 145 mil. \$, Cipru și Germania, cu cca. 140 mil. \$ fiecare.

Cele mai multe din investițiile străine directe sunt concentrate în activitățile de intermediere financiară, în special în bănci. Acest

lucru dovedește că piața ISD din R. Moldova este dominată de investițiile de valorificare a piețelor, aparținând unor grupuri financiare cu rețele extinse în mai multe țări (Groupe Société Generale, Gruppo Veneto Banca, Erste Bank, Pro Credit, Raiffeisen, etc.).

Următorul sector ca interes pentru investitori străini este industria prelucrătoare, ponderea acesteia în stocul ISD crescând în ultimii 4 ani de la 19,1% până la 23,5%. Printre cei mai mari investitori în acest sector se numără Lafarge (producerea cimentului), Knauf (materiale de construcție), Sudzucker (producerea zahărului), Draexlmaier și Lear Corporation (industria componentelor și accesoriilor automobiliste), Lactalis Group și Efes (industria alimentară și a băuturilor) etc. Se pare că motivul principal al investițiilor companiilor respective în acest sector este exploatarea costurilor locale reduse (în special forța de muncă), precum și a resurselor locale (în industria materialelor de construcție și prelucrarea materiei prime agricole), dar și piața locală (industria alimentară și a băuturilor).

Ponderea comerțului cu ridicata și amănuntul în totalul stocului de ISD s-a redus de la 23,3% în 2008 până la 16,8% în 2012. Principali investitorii în acest sector sunt grupurile Metro, Lukoil, Mabanaft, Petrom, Rompetrol etc. Evident, acești investitori sunt interesați în primul rând de piața locală, însă criza economică și epuizarea „boom”-ului consumului din anii 2007-2008 a mai temperat ritmul investițiilor în acest sector. Cu toate acestea, se observă o predilecție a investitorilor străini pentru sectoarele de bunuri necomercializabile (non-tradable), cu rate înalte ale recuperării investițiilor, însă fără un impact major asupra competitivității economiei RM (cca. 75% din stocul total de ISD). De asemenea, majoritatea ISD în R. Moldova aparțin unor companii mari. Sectorul real productiv al economiei și al IMM se bucură mai puțin de efectele investițiilor străine, de unde și competitivitatea joasă a acestor sectoare și a produselor autohtone.

– Care ar fi recomandările pentru atragerea sporită de ISD în țara noastră?

– Acordarea dreptului investitorilor străini de a achiziționa terenuri agricole; dezvoltarea infrastructurii, prin atragerea sectorului privat în reconstrucția și gestionarea drumurilor naționale; îmbunătățirea legislației fiscale și a administrării fiscale; armonizarea legislației referitoare la gestionarea corporativă și concurență, la standardele și normele UE; diminuarea poverii administrative, prin reducerea numărului de rapoarte și optimizarea procesului de raportare; revizuirea funcțiilor organelor de inspecție; eliminarea dublării controalelor și documentelor solicitate de agenții economici; facilitarea comerțului prin eliminarea barierelor administrative și a practicilor de monopol în derularea operațiunilor de import-export și recunoașterea certificatelor eliberate de țările membre ale UE pe teritoriul RM și lista poate continua.

Alina CUJBA

În următorii ani, economia moldovenească va fi afectată de îmbătrânirea populației

Ultimul raport de stare a țării denotă o situație demografică îngrijorătoare – rata fertilității scade și se amplifică fenomenul de îmbătrânire a populației, ceea ce va afecta, inevitabil, situația social-economică a țării. Scăderea PIB-ului potențial prin reducerea forței de muncă și a capitalului, cât și presiunea tot mai mare asupra bugetului de stat prin majorarea cheltuielilor de asistență socială sunt principalele consecințe ale îmbătrânirii populației.

„Cu certitudine, îmbătrânirea populației va avea implicații fundamentale asupra modului în care țara noastră și instituțiile sale vor funcționa pe termen mediu și lung. Deși, în prezent, Republica Moldova se află într-o poziție puțin mai bună decât majoritatea statelor europene, viteza de îmbătrânire prevăzută pentru următoarele decenii va fi mult mai mare”, afirmă Adrian Lupușor, director executiv, Centrul Analitic Expert Grup, unul dintre autorii raportului.

Actualmente, societatea moldovenească poate fi considerată deja îmbătrânită din punct de vedere demografic, deoarece ponderea populației cu vârsta de peste 60 de ani depășește cu mult pragul de 12% – spre exemplu în 2011 acesta a fost de 14,8%. La nivel mondial, conform previziunilor Organizației Națiunilor Unite (ONU), proporția vârstnicilor în ansamblul populației se va majora la 17% în 2020 și va ajunge la 30% în 2050. Acest indicator va fi atins și de Republica Moldova.

FONDUL DE PENSII – AFECTAT SERIOS

Datele statistice arată că cele mai înalte valori ale fenomenului de îmbătrânire se atestă în zonele rurale, care în ultimele două decenii au fost foarte afectate de emigrarea populației apte de muncă. În viziunea experților, această tendință se va accentua pe viitor, deoarece oamenii de la sate emigrează nu doar peste hotare, ci și în orașele țării cu scopul de a-și îmbunătăți traiul. În același timp, discrepanțele de dezvoltare economică din zonele rurale și urbane vor continua să influențeze modelul de reproducere și structura familiei.

„Din cauza cheltuielilor mai mari pentru educație și trai, precum și a oportunităților mai mici de angajare, costurile pentru creșterea copiilor în zonele urbane sunt mai mari în comparație cu zonele rurale, în timp ce beneficiile economice sunt mai joase. Astfel, procesul de urbanizare îi va determina pe moldoveni să-și optimizeze costurile prin nașterea a mai puțini copii și la o vârstă mai mare”, se arată în raport. Către anul 2050, se așteaptă ca ponderea populației cu potențial reproductiv de bază să se micșoreze de două ori și să ajungă la numai 13,5%.

Ca rezultat, este influențată dinamica numărului populației cu vârsta aptă de muncă. Astfel, dacă în 2012 erau 2457 mii de oameni apti de muncă, în 2020 vor fi 2309 de mii și numai 1926 către anul 2045. În primul rând, fenomenul atrage după sine efecte fiscale, majorând povara asupra sistemului public de pensii de tip redistributiv. „Acest

lucru ar putea genera un conflict dintre generațiile tinere care vor solicita trecerea la sistemul cumulativ de pensii și generațiile în vârstă care optează pentru sistemul actual. În plus, îmbătrânirea demografică are consecințe sociale și economice care implică scăderea cererii interne pe termen lung, însoțită de repercusiuni asupra veniturilor publice”, susține Lupușor.

În viziunea lui, problema ar putea fi soluționată dacă guvernul ar valorifica cu înțelepciune și în timp util oportunitatea oferită de apropierea de vârsta reproductivă a celor născuți în anii 80 ai secolului trecut, când a avut loc o explozie demografică. Lupușor susține că acest lucru trebuie să fie realizat prin măsuri verticale, cum ar fi programele de alocații pentru copii din familiile nevoiașe, unificarea programelor de susținere a familiilor etc. și prin reforme ample în sectoarele sănătății și educației.

În general, în orice țară, ponderea crescândă a populației în vârstă mărește povara economică a sistemului de pensii și stimulează cererea pentru serviciile medicale și din contra, ponderea scăzută a populației tinere cu vârsta aptă de muncă „erodează” baza fiscală. În consecință, crește și presiunea asupra bugetelor asigurărilor sociale și medicale, atât pe partea de venituri, cât și de cheltuieli. Economiiștii susțin că la noi acest proces a început, mai ales că din anul 2009 bugetul asigurărilor sociale de stat se bazează constant pe transferurile din bugetul de stat pentru acoperirea deficitului.

La povara fiscală se mai adaugă și rata redusă de ocupare a forței de muncă și evaziunea fiscală. În consecință, rata efectivă de dependență pentru anul 2012 a fost estimată la 1,1 contribuabili la fondul de pensii pentru fiecare beneficiar de pensii. Este un lucru alarmant pentru că unui contribuabil îi revine spre întreținere un pensionar, în timp ce pragul minim pentru asigurarea stabilității unui sistem de pensii este de patru la unu sau chiar șase la unu.

Olga Găgăuz, expert în cadrul IDIS „Viitorul”, crede că statul trebuie să modernizeze sistemul actual de pensii, prin creșterea treptată a vârstei de pensionare și egalarea acesteia între bărbați și femei. „Este oportună și introducerea formatului definitiv de contribuții

pentru dezvoltarea unei scheme pe mai mulți piloni și, în același timp, ajustarea volumului pensiilor la standardele calității vieții, astfel încât sărăcia actuală a pensionarilor noștri să fie la un prag minim”, a spus Găgăuz.

EXISTĂ DEJA „SATE-FANTOMĂ”

Datele Biroului Național de Statistică (BNS) arată că în perioada 2000-2012, numărul total al populației a fost într-o permanentă scădere. Acesta s-a redus cu circa 84,5 mii persoane sau aproximativ 7 mii persoane anual. Astfel, în urma emigrării și migrării rural-urbane mai multe sate mici au rămas practic fără populație și, statistic vorbind, anual dispar în jur de 5 sate medii moldovenești. Conform celor mai recente date disponibile la nivel local, în anul 2009 existau 120 de sate care aveau o populație mai mică de 100 de locuitori. În plus, cam o treime din toate satele țării au un grad avansat de îmbătrânire, ponderea pensionarilor fiind de 20% în totalul populației.

Experții califică aceste constrângeri demografice ca o provocare directă pentru politicile de dezvoltare regională și, în special, pentru implementarea reformei de descentralizare și consideră că pe viitor ar trebui de conferit administrației publice locale mai multe împuterniciri administrative și fiscale, concentrând serviciile sociale de bază în localitățile mai mari.

„Pe de o parte, îmbătrânirea populației va submina creșterea pe termen lung a cererii pentru produsele investitive și de consum, pe de altă parte, va determina populația să economisească mai mult. Economiiile mai mari vor contribui, de asemenea, la ineficiența sistemelor de asigurări sociale și medicale, care vor deveni cu timpul tot mai evidente”, conchide Adrian Lupușor. El a precizat că economia națională și finanțele publice au o dependență puternică față de taxele de consum (TVA, accize și taxe vamale), iar reducerea pe termen lung a cererii de consum va genera presiuni suplimentare asupra veniturilor bugetului public. Dar sub aspect pozitiv, economiile mai mari și consumul mai mic ar putea diminua povara deficitului contului curent, care a fost estimat la -7% din produsul intern brut în 2012.

Lilia PLATON

În 2014, mărimea accizelor la carburanți va crește cu 9,3 la sută

Potrivit proiectului politicii bugetar-fiscale pentru anul 2014, elaborate de ministerul Finanțelor, accizul la benzină va crește de la 3.200 la 3.500 lei, la motorină – de la 1330 până la 1455 lei.

Accizul la gazul lichefiat se va majora de la 1995 până la 2180 lei pentru o tonă. Ultima oară accizele la carburanți au fost majorate la începutul anului curent, când accizul la benzină a crescut de la 3030 până la 3200 lei pentru o tonă, pentru motorină – de la 1260 până la 1330 lei, pentru gaz lichefiat – de la 1890 până la 1995 lei. Totodată, pe viitor accizele la produsele petroliere vor fi indexate anual din 1 ianuarie, coeficientul indexării va fi egal cu creșterea anuală a produsului național brut nominal prognozat pentru anul respectiv față de anul precedent. Ministerul Finanțelor susține că coeficientul indexării mărimii accizelor la produsele petroliere va constitui 9,4 la sută în 2014. Creșterea accizelor la produsele petroliere va aduce suplimentar în bugetul de stat 168,2 mil lei.

În 2014 accizele la bere, vin și băuturi tari vor crește cu 4,3 la sută

Potrivit proiectului politicii bugetar-fiscale pentru anul 2014, elaborate de ministerul Finanțelor, accizele urmează să fie majorate în conformitate cu nivelul inflației (4,3 la sută) prognozat pentru anul următor.

Accizele la bere vor crește de la 1,94 până la 2,02 lei pentru un litru, accizele la vermut și alte vinuri de struguri cu adaos de extracte aromate, cidrul, băuturi nealcoolice – de la 10 la 10,5 lei per litru. În același timp, accizele la spirtul etilic nenedaturat cu o cotă de spirt etilic de 80 la sută și mai mult, precum și accizele la spirtul etilic și alte spirturi denaturate cu cotă de spirt etilic – de la 70 până la 73 lei per litru de spirt absolut. Aceeași creștere a accizelor este prevăzută și pentru spirtul etilic nenedaturat cu volum de spirt etilic mai mic de 80 la sută, precum și pentru distila-toare, balsamuri și alte băuturi spirtoase.

În 2014, în Moldova va fi majorată mărimea accizului la țigări cu filtru și fără

Potrivit proiectului politicii bugetar-fiscale pentru anul 2014, rata fixă a accizului la țigările cu filtru va crește de la 45 la 50 lei pentru o mie de țigări, iar partea ad-valorem a accizului (procentul de la prețul maxim cu amănuntul) – de la 24 la 31 la sută. În același timp, accizul la țigările fără filtru urmează să crească de la 30 la 50 bani pentru o mie.

Potrivit ministerului Finanțelor, creșterea accizelor la țigări este motivată de necesitatea coordonării mărimii lor cu nivelul țărilor din regiune, inclusiv la standardele europene. Acest lucru va aduce mijloace suplimentare în buget și va reduce consumul producției de tutun. De la creșterea mărimii accizului la țigări în anul 2014, bugetul de stat va obține suplimentar 156 mil lei. De menționat că la începutul anului curent rata fixă a accizului la țigări, atât cu filtru cât și fără a crescut de 50 la sută – de la 20 la 30 lei pentru o mie de țigări, iar rata ad-valorem la țigările cu filtru a crescut de la 24 la 30 la sută din prețul maxim cu amănuntul. În consecință, Guvernul a schimbat structura accizelor la țigări majorând rata fixă de la 30 la 45 la sută pentru o mie de țigări și reducând rata ad-valorem de la 30 la 24 la sută.

InfoMarket

Despre perspectivele dezvoltării antreprenoriatului în R. Moldova cu suportul Hilfswerk Austria International

Prezentă de la începutul anilor 2000 în R. Moldova, reprezentanța Hilfswerk Austria International dezvoltă proiecte care contribuie la ridicarea nivelului de trai prin acordarea asistenței durabile în domeniul dezvoltării economice și protecției sociale. De-a lungul anilor, în Moldova au fost implementate proiecte care au susținut dezvoltarea afacerilor prin oferire de granturi și instruire. Recent, Hilfswerk Austria în Moldova a lansat un Ghid de gestionare și investire a remitențelor. Totodată, șapte moldoveni care au muncit mai mulți ani în afara țării au fost ajutați să deschidă o afacere în Republica Moldova. Alte câteva sute de persoane au fost instruite cum să gestioneze o afacere. Mai multe despre rezultatele programului „Remitențele dezvoltă comunitățile din Moldova” aflați din interviul cu Victor Koroli, manager de proiecte la Hilfswerk Austria în Moldova.

– Domnule Victor Koroli, a fost lansat un Ghid de gestionare și investire a remitențelor. Cui îi este destinat și care ar fi cele mai importante sfaturi reflectate în Ghid?

– Ghidul reprezintă sinteza a 100 de zile de traininguri. În cadrul proiectului nostru sunt mai multe componente, dintre care instruirea are un rol important. În acest proiect, instruirea a avut loc în zonele pilot Orhei, Rezina, Telenești și Șoldănești. În total, au fost 17 traininguri, a câte 5 zile. În același timp am instruit un important număr de elevi, fiindcă la o analiză a lucrurilor am văzut foarte clar că elevii sunt în proporție de 90 – 95 la sută în zona de risc, în zona de pericol. Ei doresc să emigreze din Republica Moldova. Același lucru se întâmplă și cu tinerii care absolvesc facultatea. Ghidul este destinat tuturor persoanelor interesate de instruire în domeniul economic, celor care vor să inițieze o afacere. Totodată, poate fi util școlilor profesionale, dar și ONG-urilor care au proiecte în acest domeniu. Este o carte însoțită de anexe practice pe un suport CD. Am editat o mie de exemplare. Lansarea a avut loc în parteneriat cu Centrul Contact la Biblioteca municipală “B. P. Hasdeu”. Am donat o parte din cărțile noastre bibliotecii. Tinerii care au participat la trainingurile noastre s-au arătat mulțumiți de informațiile obținute și împreună am ajuns la concluzia că ar fi binevenită introducerea unor astfel de cursuri de inițiere în antreprenoriat, inclusiv în școli și licee, axate pe chestiuni practice, aplicative.

– Proiectul “Remitențele Dezvoltă Comunitățile în Moldova”, implementat cu suportul Uniunii Europene a fost extins până în noiembrie. Cine sunt beneficiarii proiectului și ce prevede acesta?

– Scopul proiectului este contribuția la conexiunea procesului de migrație cu dezvoltarea economică a Republicii Moldova și utilizarea eficientă a efectelor/consecințelor pozitive ale migrației în vederea dezvoltării comunităților rurale din zona țintă. Beneficiarii proiectului

tului sunt migranții sau rudele de gradul întâi, doi – beneficiari de remitențe, cu vârsta cuprinsă între 20-45 ani în momentul aplicării la program, ce doresc să lanseze o afacere proprie în Republica Moldova sau să dezvolte afacerea existentă. Totodată, solicitantul trebuie să poată confirma, prin prezentarea documentelor justificative, că este sau a fost migrant de muncă sau este sau a fost beneficiar de remitențe.

– De ce a fost necesară lansarea acestui proiect?

– În R. Moldova, anual, intră în țară un miliard de dolari și doar 7% sunt investiți. Scopul proiectului nostru este de a produce un model despre cum pot fi utilizați acești bani, în ce pot fi investiți pentru a aduce din nou profit. Avem componenta de granturi de la 10 mii euro până la 15 mii euro. Au fost selectate 7 persoane care beneficiază de aceste granturi. Nu le-am oferit bani, ci echipamente, utilaje de această valoare, după ce aceștia au prezentat un business-plan, precum și 3 oferte de achiziție a echipamentului, după care Hilfswerk Austria a procurat echipamentul. Toate afacerile sunt diferite, de la investiție în apicultură, investiții în creșterea iepurilor, morărit, echipament, utilaj pentru verificarea cablurilor de tensiune înaltă, stație pentru repararea tehnicii agricole, utilaj pentru producerea fierului forjat.

Avem un tânăr de 19 ani care a muncit în Rusia, a cumpărat din România butași de coacăză și butași ce reprezintă o combinație între coacăză și agriș, și are jumătate de hectar de pământ pe care îl prelucrează. Urmează în curând să instaleze și plasa anti-grindină pentru a-și proteja culturile. Un alt beneficiar al proiectului deține acum un laborator de extragere a mierii de pe câmp. Este unicul echipament de acest fel în R. Moldova. Este vorba de un tânăr care a lucrat câțiva ani în Marea Britanie și împreună cu fratele și tatăl său dețin o mie de stupi de albine. Am considerat că apicultura este un domeniu competitiv și proiectul său a fost unul destul de bun.

Un alt beneficiar este Roman Popa, care cu un grant de 10 mii euro, a cumpărat 47 de cuști pentru creșterea iepurilor.

– Beneficiarii proiectului sunt instruiți cum să facă față tuturor provocărilor ce țin de perfectarea actelor pentru dosare, business-planul

sau chiar cum să se confrunte cu birocrația?

– Într-adevăr, există multe bariere de ordin birocratic la înregistrarea și lansarea unei afaceri, iar beneficiarii noștri, la fel, s-au ciocnit cu acestea. De multe ori, beneficiarii spuneau că a fost mai complicat să perfecteze toate actele necesare decât să lanseze afacerea propriu-zisă.

– Care este specificul instituției în R. Moldova?

– Hilfswerk Austria International are 27 de reprezentanțe în toată lumea. Destul de multe în țările din fosta URSS. În R. Moldova activează de la începutul anilor 2000. Avem colaborări cu diverse instituții, atât publice, cât și organizații neguvernamentale, dar și cu universitățile de la noi. Intenționăm să organizăm vizite de studiu la Universitatea Tehnică unde vom prezenta echipamentul unui beneficiar al nostru, care a achiziționat echipamentul de verificare a cablurilor de tensiune înaltă.

– Și activitățile nu se opresc aici?

– Nu. Anterior, au mai fost derulate și alte programe cu granturi de până la 5 mii de euro. Și atunci, la fel, au fost procurate echipamente. Totodată, a fost creată o hartă digitală, care poate fi găsită pe site-ul www.migranti.md – pe care am plasat reprezentanțele, misiunile diplomatice ale Republicii Moldova peste hotare, dar și peste 140 de asociații ale moldovenilor din Statele Unite și până în China, adică am colectat această informație din surse deschise și această hartă este un instrument multidimensional.

De asemenea, urmează să lansăm curând un raport de cercetare sociologică privind influența migrației asupra dezvoltării comunităților. La fel, sunt organizate ateliere de lucru, de sensibilizare și campanii de informare în raioanele țintă pentru promovarea și sprijinirea IMM-urilor. Astfel, 400 migranți sau/și beneficiari de remitențe au fost instruiți în inițierea și dezvoltarea afacerilor, iar în urma afacerilor deschise au fost create noi locuri de muncă în cele patru localități selectate despre care am menționat mai sus.

Proiecte mai sunt derulate și în regiunea transnistreană, iar domeniile sunt vaste, inclusiv de ordin social, cum ar fi susținerea persoanelor cu dizabilități sau cele de educație electorală.

A dialogat
Cristina MIRON

Pachetul de acțiuni al statului din cadrul BEM a fost exclus din lista bunurilor de stat pasibile privatizării

Pachetul de acțiuni al statului în mărime de 33,33% din cadrul Băncii de Economii a fost exclus din lista bunurilor de stat pasibile privatizării, la propunerea vicepremierului, ministrului Economiei, Valeriu Lazăr.

Potrivit Agenției “INFOTAG”, în cadrul ședinței Guvernului, vicepremierul și-a motivat propunerea prin faptul că BEM are nevoie de o perioadă pentru capitalizare, astfel încât să-și îmbunătățească situația financiară.

“Eu propun să excludem pachetul BEM din această listă și să revenim la subiectul privatizării acestui activ peste vreo trei ani”, a spus vicepremierul, a cărui propunere a fost considerată judicioasă de către premierul Iurie Leancă.

După discuții de aproape o oră, Guvernul a aprobat unanim lista obiectivelor cu capital de stat sau parțial de stat pasibile privatizării, în care se regăseau inițial 190 de întreprinderi.

“Noi nu discutăm despre oportunitatea procesului de privatizare, acest lucru a fost decis anterior de Parlament. Statul nu este cel mai bun administrator al activelor, de aceea trebuie să oferim posibilitate mediului privat să gestioneze aceste active. Statul trebuie să se ocupe de elaborarea politicilor, nu de administrarea bunurilor. Trebuie să avem curajul să luăm această decizie”, a spus Lazăr, precizând că nu în ultimul rând statul are nevoie de bani la buget în urma procesului de privatizare.

Vicepremierul a menționat că dacă vom aștepta o conjunctură mai bună, atunci rezultatele financiare ale întreprinderilor care se regăsesc în listă vor fi și mai proaste. “Nu este ușor să faci privatizarea în Republica Moldova”, a conchis vicepremierul.

Subiectul privatizării a stârnit discuții aprinse din partea președintelui AȘM Gheorghe Duca și a ministrului Tineretului și Sportului Octavian Bodîșteanu, care au solicitat scoaterea din lista obiectivelor pasibile de a fi privatizate a cantinei AȘM, a unei baze de odihnă din Ucraina, dar și a Manejului athletic din capitală.

“Să nu uităm că noi construim un nou mediu de trai, capitalismul”, i-a amintit lui Gheorghe Duca, ministrul Finanțelor Anatol Arapu, care a precizat că statul trebuie să scoată la privatizare toate activele pe care nu le poate gestiona și finanța.

Premierul Iurie Leancă a solicitat ca procesul de privatizare să fie cât mai transparent, solicitând ca pentru activele serioase ale statului să fie identificați parteneri serioși.

“Nu avem timp și valoarea acestor active se diminuează, trebuie să ne grăbim. Dar așa cum îndemnam înaintașii noștri latini – să ne grăbim încet”, a spus Leancă.

Statul speră să obțină în urma privatizării circa 1 mlrd. de lei.

Ministerul Economiei: Nouă parcuri industriale din Moldova pot atrage investiții de circa 193,3 mil. euro și pot asigura 8,3 mii locuri noi de muncă

Informația este parte a buletinului informativ al ministrului care prezintă studiul de fezabilitate pentru implementarea parcurilor industriale în țară.

Cel mai mare volum de investiții ar putea fi atras în parcul industrial din Chișinău Tracom – 46,1 mil. euro și parcul Bionergagro din Drochia – 35 mil. euro, iar cel mai mare potențial în crearea locurilor noi de muncă se atestă în parcul industrial din Edineț – 2 mii. La finele lunii august curent, în Moldova funcționau șase parcuri industriale (Tracom, Bionergagro, Cimișlia, Răut, CAAN și Edineț). Parcul Tracom este specializat în producerea mașinilor și a utilajului, inclusiv electric și electronic, precum și activități ITC. Actualmente în parc sunt înregistrați 25 de rezidenți, care s-au obligat să investească circa 19 mil. euro și să creeze 1,4 mii locuri de muncă. La întreprinderile din parc lucrează circa 350 persoane, iar salariul lor este în mediu de 3115 lei. Rezidenții Tracom au investit circa 57,9 mil. lei și au produs marfă în valoare de 229,3 mil. lei. Parcul industrial Cimișlia are doar un rezident – IrindPrim, care produce asfalt – 3 mii tone anual. În 2014, în acest parc vor avea loc lucrări de pregătire a infrastructurii pentru care vor fi alocate 70 mil. lei. În parcul industrial Bionergagro și CAAN deja a început amenajarea infrastructurii, iar în parcurile industriale Edineț și Răut, până la finele lunii septembrie, vor avea loc concursuri de selectare a rezidenților.

InfoMarket

Tranzacții cu valori mobiliare ale emitenților din Republica Moldova, pe piața bursieră (Perioada 9-13 septembrie 2013)

Data tranzacției, ora	codul ISIN	Denumirea emitentului	Preț (lei)	Numărul de acțiuni (unități)	Volumul total al tranzacțiilor (lei)	Tipul tranzacției	Emisia	Ponderea VM tranzacționate în total emisie (%)	Valoarea nominală, lei
09.09.13 12:10	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	5435	2717,50	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,11	4,00
09.09.13 12:10	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	184	92,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,00	4,00
09.09.13 12:11	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	2984	1492,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,06	4,00
09.09.13 12:11	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	79	39,50	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,00	4,00
09.09.13 12:11	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	588	294,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,01	4,00
09.09.13 12:11	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	105	52,50	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,00	4,00
09.09.13 12:12	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	26	13,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,00	4,00
09.09.13 12:12	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	105	52,50	Oferta publica pe piata secundara	5155247	0,00	4,00
09.09.13 12:12	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	265726	132863,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	5,15	4,00
09.09.13 12:12	MD14AGBU1002	SA "AGROVIN BULBOACA"	0,50	124768	62384,00	Oferta publica pe piata secundara	5155247	2,42	4,00
10.09.13 11:21	MD14ANTO1001	SA "ANTICOR"	20,00	96	1920,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	38977	0,25	55,00
11.09.13 12:44	MD14FIER1007	SA "FRATIE - 94"	10,00	50	500,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	14285	0,35	10,00
11.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	18	270,00	Vinzare Cumparare	83653	0,02	10,00
11.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	18	270,00	Vinzare Cumparare	83653	0,02	10,00
11.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	36	540,00	Vinzare Cumparare	83653	0,04	10,00
11.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	18	270,00	Vinzare Cumparare	83653	0,02	10,00
11.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	18	270,00	Vinzare Cumparare	83653	0,02	10,00
11.09.13 14:31	MD14LEMN1007	SA "LEMNAR"	15,00	408	6120,00	Vinzare Cumparare	439312	0,09	15,00
11.09.13 14:31	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	80,00	270	21600,00	Vinzare Cumparare	4967794	0,01	100,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	46	690,00	Vinzare Cumparare	83653	0,05	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	9	135,00	Vinzare Cumparare	83653	0,01	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	22	330,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	18	270,00	Vinzare Cumparare	83653	0,02	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	12	180,00	Vinzare Cumparare	83653	0,01	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	9	135,00	Vinzare Cumparare	83653	0,01	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	22	330,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	46	690,00	Vinzare Cumparare	83653	0,05	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	27	405,00	Vinzare Cumparare	83653	0,03	10,00
12.09.13 14:31	MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	15,00	36	540,00	Vinzare Cumparare	83653	0,04	10,00
12.09.13 14:31	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	80,00	30	2400,00	Vinzare Cumparare	4967794	0,00	100,00
13.09.13 12:07	MD14FBAS1007	SA "FARMACIA NR.57 BASARABEASCA"	1,00	4074	4074,00	LICITATIE CU STRIGARE PACHET UN	414878	0,98	1,00
13.09.13 14:31	MD14CARP1005	SA "FLOARE - CARPET"	5,00	17	85,00	Vinzare Cumparare	6086209	0,00	10,00
TOTAL				405435	244049,00				

Statistica tranzacțiilor extrabursiere pentru perioada 09.09.2013-13.09.2013 Tipul tranzacției: Vânzare-cumpărare

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. FARMACIA IALOVENI S.A., IALOVENI	MD14LOVE1005	1	5	1076	1076	0,53
2. ZORILE, MUN. CHIȘINĂU	MD14ZORI1001	18	4	870	62014	0,02
Total			9	1946	63090	

Tipul tranzacției: Moștenire

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. DAAC Hermes grup, MUN. CHIȘINĂU	MD14MARS1000	1	2	1392	1392	0
2. DRUMURI-SOROCA, OR.SOROCA	MD14SORD1005	10	1	1874	18740	0,06
3. MONOLIT, MUN. CHIȘINĂU	MD14MONO1002	15	1	477	7155	0,02
4. LEMNAR S.A., CHIȘINĂU	MD14LEMN1007	15	1	100	881	0,02
5. B.C. MOLDOVA AGROINDBANK	MD14AGIB1008	200	1	2	2075	0
6. MEGA PRIM, MUN. CHIȘINĂU	MD14EGAP1006	4	1	112	448	0
Total			7	3957	30691	

Tipul tranzacției: Donație

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. DAAC Hermes grup, MUN. CHIȘINĂU	MD14MARS1000	1	1	528	528	0
2. LEMNAR S.A., CHIȘINĂU	MD14LEMN1007	15	23	12175	106989	2,77
3. SICOM S.A., IALOVENI	MD14SICO1007	1	1	5000	5000	25
Total			25	17703	112517	

PLANUL DE NEGOCIERI sesiunea bursieră din 18 Septembrie 2013

Nr. d/o	Nr. cererii de vânzare	Emitentul valorilor mobiliare	IDNO emitentului	Numărul înregistrării de stat al valorilor mobiliare, ISIN	Numărul valorilor mobiliare în pachet, unități	Prețul pentru o unitate, lei	Valoarea totală a pachetului, lei	% din volumul emisiei	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Data depunerii cererii	Data începerii licitației	Termenul de valabilitate al cererii
1	253	SA "AVICOLA - VADUL - LUI - VODA"	1003600079903	MD14AVAD1005	139 000	0,59	82 010,00	1,49	1,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
2	254	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	1002600035719	MD14BSOC1004	204	147,62	30 114,48	0,02	100,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
3	255	SA "TRANSSTROI"	1003610000731	MD14TRAN1008	1 226	5,90	7 233,40	0,99	10,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
4	256	SA "COMBINATUL DE VINURI DIN TARA CLIA"	1003610001336	MD14COVI1002	36 224	11,81	427 805,44	2,23	10,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
5	257	SA "IAHNI"	1002611002702	MD14IAHN1003	2 271	4,13	9 379,23	0,18	10,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
6	258	IM "CIUMAI" SA	1002600007950	MD14CIUA1009	1 398	44,28	61 903,44	0,82	100,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013
7	259	SA "FABRICA DE UNT DIN TARA CLIA"	1003610000708	MD14DEUN1007	9 535	4,13	39 379,55	2,75	20,00	03.09.2013	06.09.2013	19.09.2013

CAPITAL Market

Bilingual Publication of National Commission of Financial Market

Wednesday, 18 September 2013.

№39

Seminar organized by National Financial Market Commission on activities and duties of Central Depository will contribute to sale of state securities at Stock Exchange

Between June 16 and June 17, 2013, the National Financial Market Commission of the Republic of Moldova, with support from the Technical Assistance and Information Exchange Instrument of the European Commission (TAIEX), staged a seminar themed "Activities and Duties of the Central Securities Depository".

The seminar was given by Sanda Nan and Alina Dragomir, who are experts of the Financial Supervision Authority of Romania. During two days, they presented the accumulated experience and the sector reforms promoted in the context of the European integration of the capital market of Romania as regards the Central Depository.

The seminar opened with the description of the configuration of the capital market of Romania and of the financial instruments deposited and paid through the systems administered by the Central Depositories. The further discussions centered on the process of authorizing the Central Depository – conditions, documents that must accompany the application for authorization, and the validation by the administration of the Central Depository. They were followed by debates on the supervision and monitoring of the Central Depository and the securities clearing-settlement system, with emphasis on the objectives set in the supervision and monitoring process. There were also discussed the instruments used by the authorities in the supervision and monitoring processes, including the categories of reporting at the Central Depository.

Sanda Nan underlined the role of the Central Depository, saying that any transaction with financial instruments is followed by operations to clear, settle and transfer the ownership right. These operations are performed by the Central Depository with the aim of carrying out dealings in securities in a centralized way and of ensuring common control over them.

Alina Dragomir said that among the instruments used by the Financial Supervision Authority of Romania to supervise the Central Securities Depository are the following: periodical and ad-hoc reporting by the Central Depository in accordance with the regulations of the Financial Supervision Authority of Romania, requests for data, information, documents, requests for modifying/complementing the regulations and/or the practices of the Central Depository, periodical and thematic inspections carried

out at the head office of the Central Depository.

The Financial Supervision Authority of Romania also supervises the clearing-settlement system managed by the Central Depository as regards: the observance of the conditions imposed on the provision of authorization, ordered and transparent performance of operations to clear and settle securities and to fulfill the requirements on investor protection.

The major objectives of the supervision activity performed by the Financial Supervision Authority of Romania are: to promote confidence on the securities markets and in investments in financial instruments (securities); to ensure the protection of operators and investors against the disloyal, abusive and fraudulent practices; to promote the correct and transparent functioning of the financial instruments markets; ensuring of observance of the financial solidity and honest practice standards on the financial instruments markets; avoidance of appearance of system risks on the financial instruments markets; prevention of the infringement of the principles of equality of information and treatment of investors and their interests.

The National Bank of Romania (BNR) monitors the safe and efficient functioning of the payment systems and systems for settling operations with financial instruments for ensuring and maintaining financial stability.

The principal goals of the BNR in the monitoring of systems are: maintaining of financial stability; ensuring of an appropriate channel for transmitting the monetary policy; ensuring of the efficiency of the payments systems; observance of the legal framework by the payments system operators, and maintaining of people's confidence in payments systems, payment instruments and in the national currency.

The presentations and discussions on the second day of the seminar centered on the electronic connections between the securities settlement systems, which is a very important subject, especially in the context of the rise in the number of crossborder transactions. The debates focused on the elements taken into account when setting electronic connections as regards the assessment of the financial integrity and operational confidence of the systems, permanent monitoring of the potential sources of operational, lending and liquidity risks to which the entities involved in the adoption of measures needed to minimize them are subject.

There were discussed the principles included in the European Code of Conduct on Clearing and Settlement within the CPSS-IOSCO Principles for Financial Market Infrastructure, published last year, and within the draft regulations on the improvement of securities settlement operations in the European Union and the Central Depository and on the amendment of Directive 98/26/CE on the settlement finality in payment and securities settlement systems and of the one that is being negotiated within the European Parliament and the Council of the European Union.

There were also discussed the clearing-settlement procedures used by the Central Depositories of Romania, by describing the risk management measures (ex.: guarantee and margin fund, transaction limit, buy-in, sell-out, financial instrument borrowing), application of the principle 'delivery for money', settlement finality, models of holding financial instruments in accounts, by presenting the system of global accounts used by the Romanian Central Depository (including aspects concerning the daily settlement of possessions, technical and operational conditions applicable to intermediaries and the Central Depository, obligations to report the possessions).

Alina Dragomir said the Romania Central Depository can maintain the following systems of accounts: individual accounts of securities opened in the name of securities owners (register section), global accounts of securities opened by the participants, where there are registered the securities owned by clients.

Every account is allotted a common identification number according to the procedures of the Central Depository, while the participants in the system of the Central Depository can use one or several global accounts and an own account (house). The information furnished to the issuers (list of securities owners) is based on the reports transmitted by participants.

"It is strictly banned transferring property between the clients of participants in a global account, in a different way than by transactions, except for cases stipulated by the regulations of the Financial Supervision Authority of Romania. No transfer between the house account and the global client account or between the individual sub-accounts of clients from the global account, emphasized in the own back-office system of the intermediary – which is a participant in the system of the Central Depository –

can take place in the absence of a transaction, except for: operations for borrowing societies, operations for constituting financial guarantees with transfer of property formed of securities, operations to obtain guarantees without transfer of property, consisting of securities," stated Alina Dragomir.

In Romania, the intermediaries are obliged to use a software application in the back-office systems to daily indicate in the individual sub-accounts of the clients both the identity of every client and their possessions, by registering expressly the existing tasks related to the owned securities, following the performance of operations to borrow securities and to constitute associated guarantees. The back-office systems of the intermediaries must have the capacity to archive the history of all the transactions with sureties and the related operations, including operations to borrow securities and to constitute associated guarantees over securities.

Alina Dragomir said that in June 2009, the Committee of European Securities Regulators (CESR) and the European System of Central Banks (ESCB) published the Recommendations for securities settlement systems and Recommendations for central counterparties from the European Union, intended for securities regulatory authorities and bank supervision authorities. The ESCB-CESR recommendations are based on the au CPSS-IOSCO recommendations for securities settlement systems (2001) and the related assessment methodology (2002) as well as CPSS-IOSCO Recommendations for the Central Counterparties (2004).

The CPSS-IOSCO recommendations of 2001 and 2004 have been reviewed. This led to the formulation of the CPSS-IOSCO Principles for Financial Market Infrastructures and the related methodology that were published in April 2012 and, respectively, December 2012.

At the same time, expert Sanda Nan said that the clearing participants or settlement banks in Romania are lending institutions authorized by the National Bank of Romania or another supervision authority from a member state that signed a settlement contract with the Central Depository, a contract for the participation in the ReGIS system and a contract for the constitution and execution of guarantees with the National Bank of Romania, which take part in process

of selling securities registered in the system of the Central Depository and in which the participants in the clearing-settlement system and the register administered by the Central Depository own settlement accounts.

Sharing Romania's experience as regards the trading in state securities at the Stock Exchange, the experts of the Financial Supervision Authority of Romania said that in Romania there are three systems of payments – one for high-value payments in lei (ReGIS), one for low-value payments and large-volume payments in lei (SENT), and one for high-value payments in Euros (TARGET2-România). There is also a storage and settlement system for state securities and deposit certificates issued by the Central Bank (SaFIR) and two securities clearing-settlement systems – RoClear (that is run by the Central Depository, which is a member of the group Bucharest Stock Exchange) and SIBEX (that is run by the Sibex Depository, which is a member of the group Sibiu Stock Exchange), which settles through the ReGIS system. All the mentioned systems settle through lending institutions' accounts opened at the National Bank of Romania.

In this connection, Nina Savin, director of the Market Operations Department of the National Bank of Moldova, said: "Romania is at an advanced stage in regulations. Taking into account the fact that it is a member of the EU and better implement the EU directives in this field, it has more detailed regulations. We should take this into account given that the state bonds in Romania are already traded at the Stock Exchange. We are to organize this thing this year. The team was created and I hope we will success."

The seminar closed with debates on the strategies for developing the local environment. The discussions focused on the new elements brought by the EU Draft Regulations on Central Securities Depositories and the TARGET2-Securities project developed by Eurosistem, which will adjust the post-trading services environment at to the EU's over the next few years. It was underlined the importance of interconnecting the market infrastructures and of developing new services with the aim of ensuring access to foreign financial instruments for local investors and of increasing the liquidity of securities markets.

Florin LEVANTICA

New Green Card tariffs have been suspended

The new regulations concerning the setting of insurance premiums for civil liability insurance for damage caused by motor vehicles came into force at the beginning of this month. The most important modification concerns the premiums for international motor insurance certificate Green Card, whose price fell by 35%. Several days after the publication of the decision, the insurers sued the National Financial Market Commission (CNPF) for the reason that it didn't have sufficient reasons to reduce the tariffs.

On August 12, the CNPF received a decision issued by the Buiucani District Court. By it, the normative document drafted by the CNPF, which was published on August 9, was suspended. Thus, the approved tariffs had been used only for three days. Until a definitive court decision is pronounced, the insurance companies will provide services according to the earlier tariffs.

"What is happening now is not an uncontrolled situation and we should not speak about a 'war' between the CNPF and the Union of Insurers. I think it is a natural process and it is typical of all the cases when the state has the power to fix charges for companies on a certain market. We are making effort and are insisting on a direct, constructive and professional dialogue with the Union of Insurers so as to reach a compromise," CNPF vice president Lurie Filip said in a joint meeting.

GREEN CARD FOR 15 DAYS IS MOST POPULAR

In 2012, there were made amendments to the legislation on insurance, including the law on mandatory civil liability insurance for damage caused by motor vehicles (RCA), by which the National Financial Market Commission was empowered to decide the method of calculating insurance premiums. Thus, based on an actuarial method, the CNPF will annually calculate these tariffs.

The new power of the CNPF overlapped with the approval, on February 1, of the state automated information system RCA Data, which is an important work instrument of the RCA and Green Card insurers. The regulations concerning the setting of insurance premiums for motor civil liability insurance were approved by the CNPF's Administration Board on June 13.

"In order to maintain stability on the financial market, it was decided to slightly change the practice of the last five years. The price of internal motor insurance policies remained practically the same, but it was offered the possibility of reducing the basic premium

for Green Card insurance by 4% in the territorial zone III (all the countries of the Green Card system), for all the categories of motor vehicles. It was also proposed a decrease of about 36% only in the Green Card insurance with the period of validity of 15 days," said Lurie Filip.

Under the given regulations, the price of the Green Card insurance policy is set depending on the type of motor vehicle and the wanted destination. The most popular Green Card policies are for a period of 15 days. Thus, sales from such policies, which are valid in the EU countries, account for about 13% of all insurers' sales of Green Card policies. The price of a policy for motor vehicles valid for 15 days was set at €41 (down from €64 earlier), while of the basic premium – at €584 (down from €611). The CNPF's decision was based on actuarial calculations and the statistical information for the last five years, including 2012. There was considered the general situation on the insurance market.

On the other hand, the Union of Insurers demands reviewing these tariffs. It considers them untimely as there are no reasons for reducing the prices of insurance products, while the companies will sustain losses at the end of the financial year because of the CNPF's decision. "We consider that there were set much lower prices. That's why we aim to employ a licensed actuary and to reexamine these tariffs so as to establish if the methods used by the regulator are exhaustive or not, or there are alternative methods. If it turns out that the approved tariffs are justified, we will comply. Even so, we want a dialogue and good cooperation with the CNPF. Ultimately, the figures about which we speak today are reference figures. We will discuss as two mathematics and will reach that compromise wanted by the CNPF and the insurers,"

said Viorel Dandara, chairman of the Union of Insurers of Moldova. According to him, any price change must take into account the quality of products provided to consumers. The destruction of the insurance industry by tariff decreases should be avoided. "Evidently, the visions are different, but there are no reasons to reduce the price of the Green Card policy. What happens now is not a catastrophe and we must have a dialogue, especially because it is a sensitive issue," said Dandara. He underlined that the damages paid by the insurance companies since 2009 rose from 20 million lei to 66 million lei in 2012. Thus, the growth rate of damages was almost identical to the growth rate of the profit.

For the time being, given that the number of Green Card policies sold remained at the same level as in 2012, the assessment of the losses that the insurance companies will incur as a result of the implementation of the new tariffs shows that the losses will total about 9 million lei a year or 4% of the total sales on the Green Card segment. The head of the CNPF General Insurance Supervision Division Vladimir Stirbu said that the largest number of Green Card policies valid for 15 days are sold in the countries of the territorial zone I (Ukraine and Belarus). About 28,000 such policies a month are sold in summer. As regards the EU countries, 28,000 policies valid for 15 days were sold in 2012 for this direction. The insurance premiums amounted to 27 million lei.

A 4% LOSS AT MARKET LEVEL

"Until now, the Union of Insurers provided only arguments coming from the insurers. In fact, the private problems of the companies working on the insurance market are related to the efficiency of their management. The CNPF

had sufficient Profs and calculations to make the given changes. It is ultimately a situation related to evolution, not a revolutionary one," said the CNPF deputy head, adding that the regulator appealed the court decision taken several days ago.

Lurie Filip argued that the insurers take into account the own damage sustained, forgetting that there are also carriers and other motor vehicle owners that often need to go over the border for two days for example, but buy policies for 15 days so as to meet the risks. Thus, the companies have higher revenues compared with the real use of the insurance policy purchased by the buyer.

The CNPF data show that six companies on the local insurance market sold Green Card policies in the first half of 2013: Moldasig, Asito, Donaris-Grup, Grawe-Carat Asigurari, Moldcargo, and Astrovaz. They are all members of the mentioned union. The sales of Green Card policies totaled about 115.4 million lei, while the paid damages – 31.3 million lei at the end of this June.

Contacted by Capital Market, the chairman of the Association of Actuarial of Moldova Oleg Verejan said that he doesn't know the aspects of the problem raised by the insurers. "If the given situation intervened, we must analyze their request and calculate the tariffs in parallel," he stated. Oleg Verejan added that there are only six authorized actuaries in the Republic of Moldova, while the association he represents took part in the working out of the calculation method together with the CNPF. "The Association of Actuarial proposed a more complex principle for calculating the basis insurance premium, but they opted for a classical method that has arguments in the current actuarial practice," stated Verejan.

Lilia PLATON

Translation by Rodica CERLAT

The national payment council was established in Moldova

As the director of the National Bank Dorin Dragutanu has informed, the National Payment Council is a professional forum for consultations between the various public and private institutions to support safe and stable operation of the payment systems in Moldova.

The Council shall also stimulate competition at the non-cash payments market and promote safe and affordable non-cash payment instruments. In accordance with the approved charter, the National Payment Council will include senior representatives from the Ministry of Finance, Ministry of Economy, Ministry of Informational Technologies and Communications, e-management Center, Association of Banks of Moldova, as well as banks and other payment service providers and issuers of electronic money possessing NBM license. Dorin Dragutanu expressed hope that soon mobile operators and "Post of Moldova" will also join the Council. He noted that the discussions within the frameworks of the National Payment Council will provide an opportunity to identify existing obstacles in acting regulations relating to the payment and settlement systems market, and will allow developing final recommendations to the members of the local market.

Deficit of the trade balance of Moldova with EU states made up \$758.0 million in January-July, 2013, 9.6% up as compared with the same period of 2012

According to NBS, export of Moldovan goods to EU countries amounted to \$607.8 million, made up 45.9% of the total Moldovan export in the reporting period and grew 5.3% as compared with the same period of 2012.

At the same time, Moldova imported 7.6% more goods from the EU at an amount of \$1 billion 356.8 million, which was 44.5% of the total Moldovan import. In January-July, 2013, the greatest amounts of goods were exported from Romania and amounted to \$231.6 million, 19.3% up as compared with the same period of 2012. Then followed: Italy – \$93.7 million (-29.9%); Great Britain – \$56.6 million (+20.6%); Germany – \$56.3 million (+44.3%); Poland – \$46.3 million (+9.2%); Bulgaria – \$18.6 million (-8.0%); France – \$16.9 million (+2.8%); the Czech Republic – \$16.4 million (2.1 times up); Greece – \$15.9 million (2.2 times up), Hungary – \$10.8 million (-34.8%). The greatest amounts of goods imported from the EU were imported from Romania too and made up \$374.4 million, 15.7% up. Then followed Germany – \$222.8 million (+2.0%); Italy – \$191.2 million (+1.4%); Poland – \$75.7 million (-3.7%); Austria – \$75.5 million (+18.2%); France – \$61.8 million (+17.5%); Hungary – \$58.9 million (+14.7%); Bulgaria – \$52.1 million (+31.2%), the Czech Republic – \$38.0 million (+2.9%), Great Britain – \$34.1 million (-7.6%), the Netherlands – \$28. million (+2.8%) and others.

InfoMarket

Valori Mobiliare ale emiteților admise spre circulație la Bursa de Valori a Moldovei
Список ценных бумаг, допущенных к обращению на Фондовой Бирже Молдовы и

Table with columns: ISIN, Наименование АО/Депуниerea SA, Объем эмиссии, ст./Volumul emisiunii, un., Номинальная стоимость, лей / Valoarea Nominală a unei valori mobiliare, lei. Includes sub-sections for Листинг (I-й уровень) and Листинг (II-ой уровень).

Table with columns: ISIN, Наименование АО/Депуниerea SA, Объем эмиссии, ст./Volumul emisiunii, un., Номинальная стоимость, лей / Valoarea Nominală a unei valori mobiliare, lei. Lists various companies and their securities.

Table with columns: ISIN, Наименование АО/Депуниerea SA, Объем эмиссии, ст./Volumul emisiunii, un., Номинальная стоимость, лей / Valoarea Nominală a unei valori mobiliare, lei. Lists various companies and their securities.

Ia 31 august 2013 și incluse la Depozitarul Național al Valorilor Mobiliare
включенных в Национальней Депозитарий Ценных Бумаг на 31 августа 2013 года

Table with multiple columns: ISIN, Naumenoare AO/Dezumire SA, Volum emision, Valoare Nominat, ISIN, Naumenoare AO/Dezumire SA, Volum emision, Valoare Nominat, ISIN, Naumenoare AO/Dezumire SA, Volum emision, Valoare Nominat.

Compania de Asigurări „ASTERRA GRUP” Societate pe acțiuni

Raportul anual

1. Perioada de gestiune. Anul 2012.
2. Denumirea completă și prescurtată a societății pe acțiuni (emitentului).
Compania de Asigurări „ASTERRA GRUP” Societate pe acțiuni (CA „ASTERRA GRUP” SA)
3. Numărul și data înregistrării de stat a emitentului. 1006600032750 din data de 15.05.2012
4. Sediul societății, numerele de telefon și fax pentru relații.
MD-2005, RM, mun. Chișinău, str. Octavian Goga nr.26, of.1, tel: +373 22 211758, fax: +373 22 211759
5. Principalele genuri de activitate. Asigurare, reasigurare.
6. Lista persoanelor cu funcții de răspundere ale emitentului.
ANATOLIE BANTAȘ – Administrator,
ANDRONIC ROMAN – Vice-director,
IRINA ȚURCAN – Contabil-șef
Membrii Consiliului de cenzori – Cecan Alexandru, Butenco Corina, Ciornaia Olga.
7. Lista insiderilor și a persoanelor afiliate:
R. Andronic, Andronic L, Andronic V., Andronic S, Andronic A., Andronic D, Andronic M., Chiperi I., Litovcenco A., Litovcenco A., Litovcenco M., Ciornaia O., Ciornii S., Saiapin E., Saiapin S., Saiapin A., Butenco C., Butenco M., Butenco N., Butenco C., Stoica N., Stoica N., Cecan A., Cecan A., Cecan D., Cecan A., Cecan M., Cecan A.
8. **Informația privind valorile mobiliare ale emitentului înregistrate în Registrul de stat al valorilor mobiliare la ultima zi a perioadei de gestiune (31 decembrie).**

Tip valori mobiliare	Codul ISIN	Numărul valorilor mobiliare, unități	Valoarea nominală a valorilor mobiliare, lei	Termen de circulație	Numărul valorilor mobiliare Răscumpărate pe parcursul perioadei de gestiune	Achiziționate pe parcursul perioadei de gestiune
Acțiuni ordinare	MD14ASTE1008	15.008.888	1	X	-	-

9. Capitalul social al emitentului la ultima zi a perioadei de gestiune. 15.008.888
10. Numărul de acționari înregistrați în registru la ultima zi a perioadei de gestiune 3
11. **Lista acționarilor care la ultima zi a perioadei de gestiune dețin 5 și mai mult la sută din acțiunile cu drept de vot plasate ale emitentului.**

Denumirea completă a persoanelor juridice/numele prenumele persoanei fizice, numărul de înregistrare (IDNO)/codul personal al persoanei fizice (IDNP)	Numărul de acțiuni cu drept de vot		Cota deținută în numărul total de acțiuni cu drept de vot ale emitentului, %	
	Preferențiale	Ordinare	Preferențiale	Ordinare
ANDRONIC ROMAN 0961904895645	0	12.230.310	0	81,4871%
CHIPERI INA 2001048312603	0	1.389.289	0	9,2564%
S.C. „PRIMAUTOSPORT” SRL 1005600056568	0	1.389.289	0	9,2564%

12. Lista filialelor și reprezentanțelor emitentului.

Nr. d/o	Denumirea reprezentanței	Sediul
1	Oficiu administrativ	Mun. Chișinău, str. O. Goga 26, of. 1
2	Reprezentanța CENTRU	Mun. Chișinău, str. Gr. Vieru 27
3	Punct de vânzare	Mun. Chișinău, str. Salcîmilor 28
4	Reprezentanța BUIUCANI	Mun. Chișinău, str. Ion Creangă 39
5	Reprezentanța BĂLȚI	Mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare 76A
6	Reprezentanța CAHUL	Mun. Cahul, str. Republicii 15/6-1

13. **Informația despre reorganizarea emitentului și a persoanelor afiliate acestuia.**
Camera de Înregistrare de Stat prin Decizia din 15 mai 2012 decide a reorganiza Compania de Asigurări „ASTERRA GRUP” SRL în Societate pe Acțiuni, conform actului de transmitere din 17.02.2012.

14. Informația privind registratorul și auditorul emitentului
 - a) Registratorul Registratorul Independent „REGISTRATOR-CENTRU” S.A., MD-2069, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor 10, nr. licenței CNPF nr. 000076 din 13.01.2010, Savi-nov lu., +373 22 74 15 61, contract f/n din 28 mai 2012.
 - b) Auditorul Auditorul SA „AUDIT-CONCRET”, MD-2012, Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni, 45, Ana Litr., tel. + 373 22 22 74 20, 22 99 65, contract nr. 26 din 03.04.2012

15. Informații despre obligațiile financiare neonorate.

Tipul obligațiunii	Termenul de scadență	Suma neonorată a obligațiunii la finele perioadei de gestiune, lei
Datorii privind riscurile transmise în reasigurare	2013	_____
Taxe și alte datorii	2013	_____

16. Bilanțul contabil al emitentului la finele perioadei de gestiune conform SIRF

Posturile bilanțului	Perioada de gestiune curentă, lei	Perioada de gestiune precedentă, lei
ACTIVE		
Numerar și echivalente de numerar	534 016	861 610
Stocuri	32 851	8 145
Creanțe din asigurări	6 273 111	2 824 983
Cota reasuratorului în rezervele tehnice	441 697	0
Investiții păstrate până la scadență	3 128 216	2 297 984
Alte creanțe	483 340	662 561
Active amânate privind impozitul pe venit	6 917	13 783
Alte active	45 294	54 114
Investiții imobiliare	7 323 273	3 500 000
Imobilizări necorporale	10 900	10 872
Imobilizări corporale	9 159 734	8 989 710
TOTAL ACTIVE	27 439 349	19 223 762
CAPITAL PROPRIU		
Capital social emis	15 008 888	13 892 885
Capital neînregistrat	1 000 000	1 116 003
Rezerve stabilite de legislație	208 653	208 653
Rezultat reportat	-1 133 670	32 780
Rezultatul exercițiului	18 217	-1 166 450
Rezultatul reportat/trecere SIRF	-3 345 124	-3 345 124
TOTAL CAPITAL PROPRIU	11 756 964	10 738 747

DATORII		
Datorii cu personal	235 706	133 741
Datorii privind impozite și taxe	143 166	49 697
Datorii privind asigurarea	326 237	216 984
Datorii privind reasigurarea	89 412	0
Datorii privind leasingul	173 475	0
Rezerve de asigurare	13 008 009	7 659 133
-Rezerva primei neciștigate	10 744 815	6 223 215
-Rezerva daunelor	2 263 194	1 403 939
-Rezerva asigurărilor pe viață	0	34 979
Provizioane pentru datorii	197 108	153 642
Furnizori și conturi asimilate	1 509 272	271 818
TOTAL DATORII	15 682 385	8 485 015
TOTAL CAPITAL PROPRIU ȘI DATORII	27 439 349	19 223 762

17. Raportul de profit și pierderi pentru perioada de gestiune conform SIRF:

Indicatorii	Perioada de gestiune curentă, lei	Perioada de gestiune precedentă, lei
Venituri din primele de asigurare	14267634	7608033
Venit din prime rezultat din contractele de asigurare	-31905	0
Venituri nete din primele de asigurare	14235729	7608033
Venituri nete pe riscurile primite în reasigurare	0	0
Alte venituri din activitatea de asigurare	0	0
Alte venituri din exploatare	12021	375613
Venitul net	14247750	7983646
Cheltuieli cu cereri de despăgubire și pierderile din asigurări	3981886	3118752
Cheltuieli de exploatare ale activității de asigurare	1951923	1450003
Cheltuieli cu marketingul	199949	480574
Cheltuieli generale și de administrație	6607837	3389085
Alte cheltuieli de exploatare	1642635	800058
Cheltuieli	14384230	9238472
Rezultat al activităților de exploatare	-136480	-1254826
Venituri aferente activelor financiare	157348	93738
Rezultatul financiar (venituri/cheltuieli), net	4215	-19145
Profit/(pierdere) înainte de impozitare	25083	-1180233
Cheltuieli privind impozitul	6866	-13783
Profit/(pierdere) net	18217	-1166450

18. Informații suplimentare privind profitul societății și utilizarea acestuia:

Indicatorii	Perioada de gestiune curentă, lei
1. Direcțiile de utilizare a profitului net pe parcursul perioadei de gestiune:	18217
a) acoperirea pierderilor din anii precedenți	18217
b) rezerve stabilite de legislație;	X
c) rezerve prevăzute de statut;	X
d) alte rezerve;	X
e) plata recompenselor membrilor consiliului societății și membrilor comisiei de cenzori;	X
f) investirea în vederea dezvoltării producției;	X
g) plata dividendelor;	
• la acțiunile preferențiale	
• la acțiunile ordinare	X
h) alte scopuri	X
2. Activele nete ale emitentului	11756964
3. Activele nete ale emitentului în raport la:	
• o obligațiune	
• o acțiune preferențială	
• o acțiune ordinară	0,7833
4. Profitul net la o acțiune ordinară a societății	0,0012
5. Datoriile la dividendele anilor precedenți	X
6. Dividendele anunțate la o acțiune de fiecare clasă a emitentului:	
• intermediare, • anuale.	X
7. Valoarea unei acțiuni a societății (cu indicarea sursei de informare)	
• valoarea de piață	1
• valoarea estimativă	1

19. Persoanele care au semnat bilanțul contabil.

IRINA ȚURCAN,
ANATOLIE BANTAȘ,

contabil-șef,
director general

20. Opinia auditorului exprimată în raportul de audit al societății de audit care a efectuat auditul obligatoriu al rapoartelor financiare anuale.

Rapoartele financiare oferă o imagine veridică și completă despre situația financiară a Companiei de asigurări „Asterra Grup” S.A. la situația din 31 decembrie 2012, raportul financiar, fluxul capitalului propriu și fluxul mijloacelor bănești ale acesteia pentru perioada sus nominalizată, au fost întocmite în conformitate cu Standardele naționale de Contabilitate și sunt conform cu prevederilor legale și statuale

АО «Друмурь-Комрат»

06 сентября 2013 года состоялось внеочередное общее собрание акционеров АО «Друмурь-Комрат». Присутствовало 79,5% акционеров.

РЕШЕНИЯ:

1. Открыть процедуру реорганизации (слияние путем присоединения) АО «Друмурь – Чадыр-Лунга» и АО «Друмурь-Вулканешты» к АО «Друмурь-Комрат».
2. Утвердило членов комиссии по реорганизации общества с правом подписи документов по реорганизации.
3. Утвердило план реорганизации АО «Друмурь-Комрат».
4. По четвертому, пятому, шестому вопросам повестки дня решения не принимались.

Протокол общего собрания акционеров подписан председателем и секретарем собрания. Протокол заверен ревизором.

În atenția acționarilor BC „Moldova-Agroindbank” S.A.

AVIZ de convocare a Adunării generale extraordinare a acționarilor Băncii comerciale “MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A.

(mun. Chișinău, str. Cosmonauților, 9)

Executivul Băncii comerciale “MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. Vă aduce la cunoștință faptul, că la 13.09.2013, Consiliul băncii a adoptat decizia privind convocarea Adunării generale extraordinare a acționarilor Băncii comerciale “MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. pentru ziua de 22 octombrie 2013, ora 11:00, în incinta MOLDCOOP-ului, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 67,

CU URMĂTOAREA ORDINE DE ZI:

1. Informație privind activitatea curentă a băncii.
2. Alegerea unei noi componente a Consiliului BC „Moldova-Agroindbank” S.A.

Adunarea generală extraordinară a acționarilor se va ține cu prezența acestora. Înregistrarea participanților la Adunarea generală extraordinară se va efectua de către Comisia de înregistrare în ziua adunării în incinta MOLDCOOP-ului, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 67, între orele 08:30 – 10:30.

Lista acționarilor care au dreptul să participe la Adunarea generală extraordinară a acționarilor se va întocmi conform situației din 20.09.2013.

Acționarii vor putea lua cunoștință de materialele pentru ordinea de zi a Adunării generale extraordinare a acționarilor la Centrala băncii (municipiul Chișinău, strada Cosmonauților 9, sala de ședință, et. I), începând cu 12.10.2013 (în zilele de lucru), între orele 08:30 – 16:30.

Pentru participare la Adunarea generală extraordinară a acționarilor Băncii comerciale “MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. acționarii vor prezenta buletinul de identitate (pașaportul), iar reprezentanții acționarilor – și actul care atestă împuternicirea (procura sau extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali).

FIRMA AGROINDUSTRIALĂ “DOINA” S.A.

Совет Общества А. О «Дойна» доводит до сведения акционеров, что на основании заседания Совета Общества №3 от 19.08.2013 года Исполнительный орган объявляет о созыве очередного годового собрания акционеров, которое состоится в очной форме 03 октября 2013 года по адресу: Басарабский р-н, ст. Абаклия, винзавод. Начало регистрации в 8.30. Начало собрания в 9.00 часов.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Отчет руководства предприятия по результатам деятельности за 2012 год и основные направления развития на 2013 год.
2. Отчет ревизионной комиссии.
3. Разное
 - a). Об аннулировании 68715 казначейских акций
 - б). О купле, продаже, обмена акций АО «Дойна» в “Basavin & Co” и ИМ “Basarabia Lwin Invest” основными акционерами АО «Дойна».
4. Выборы органов управления Общества.

Список акционеров, имеющих право на участие в собрании составлен по состоянию на 11.09.2013года.

С материалами по повестке дня можно ознакомиться по адресу: ст. Абаклия, винзавода, с 01.10.2013 года в бухгалтерии.

Акционеры, участвующие в собрании должны предоставить удостоверение личности, а представители акционеров должны иметь доверенность, оформленную и заверенную в соответствии с действующим законодательством.

În atenția Acționarilor Băncii Comerciale „MOBIASBANCA – Groupe Société Générale” S.A.

BC „MOBIASBANCA – Groupe Société Générale” S.A. anunță, în conformitate cu Hotărârea Consiliului Băncii din 12 septembrie 2013, convocarea Adunării Generale Extraordinare a acționarilor prin corespondență, care va avea loc la 25 octombrie 2013, ora 16.00, pe adresa: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 81a, oficiul central al băncii, bir. 319. Forma de ținere a adunării generale – prin corespondență.

ORDINEA DE ZI

1. Cu privire la modificările și completările în Statutul Băncii.
2. Cu privire la unele modificări în componența Consiliului Băncii.

Lista acționarilor care au dreptul să participe la Adunarea Generală Extraordinară va fi întocmită conform situației la 20 septembrie 2013.

Acționarii se pot familiariza cu materialele pentru ordinea de zi a Adunării Generale Extraordinare începând cu 15 octombrie 2013 la sediul central al băncii: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 81a, bir. 319, în zilele de lucru între orele 9.00 – 13.00 și 15.00 – 16.30.

Participarea la Adunarea Generală Extraordinară se va exprima prin completarea și expedierea în adresa Băncii a Buletinului de vot, care se va semna de către acționarul Băncii.

În cazul persoanei fizice buletinul de vot:

- se va semna de către acționarul Băncii personal la oficiul central al BC „MOBIASBANCA – Groupe Société Générale” S.A. în prezența membrilor comisiei de numărare a voturilor;
- se va trimite prin poștă, autentificat de către notar sau de către administrația organizației de la locul de muncă, de studii sau de trai al acționarului, iar pentru pensionari – de organul de asistență socială de la locul de trai.

În cazul persoanei juridice buletinul de vot se va semna de către conducătorul acționarului sau de reprezentanții lor legali, împuterniciți prin procură.

La buletinul de vot al persoanei juridice se vor anexa, după caz:

- a) extrasele din Statutul și procesul verbal al organului împuternicit privind alegerea/desemnarea în funcție a conducătorului persoanei juridice, confirmată de persoana juridică respectivă;
- b) procura perfectată și eliberată în modul stabilit de legislație, în cazul în care buletinul de vot a fost semnat de către o persoană împuternicită prin procură.

Termenul limită de prezentare a buletinului de vot la Bancă este data de 25 octombrie 2013, ora 16.00.

Rezultatul votului prin corespondență se va aduce la cunoștința acționarilor prin publicarea în Monitorul Oficial și ziarul „Capital Market” până la 08 noiembrie 2013.

Informații suplimentare puteți obține la tel. 0 22 256 431; 0 22 256 438. Executivul Băncii

S.A. “Inconarm”

Vă comunică, că conform deciziilor Adunării Generale anuale ordinare a acționarilor din 17.05.2013:

1. S-au aprobat dările de seamă ale organului executiv și Consiliului S.A. “Inconarm”, raportul auditorului și raportul cenzorului societății pentru anul 2012.
2. SRL “First Audit International” s-a desemnat auditor al S.A. “Inconarm” pentru anul 2013.
3. S-a delegat atribuțiile cenzorului către SRL “Optim -Audit” pentru anul 2013.
4. S-a desemnat Consiliul S.A. “Inconarm” în următoarea componență: Gorea Vitalie, Balan Ghenadie, Haidău Tatiana, Nastas Iurie, Gorceac Alina.

A fost lansat serviciul de Plăți Electronice „MPay”

În R. Moldova va fi posibilă achitarea online pentru mai multe servicii publice. Aceasta în rezultatul creării Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice MPay, lansat ieri în cadrul Bibliotecii Publice “Alexandru Donici” din Orhei.

Prezent la eveniment, prim-ministrul Iurie Leancă a declarat: „La acest proiect s-a lucrat aproximativ 18 luni. MPay va facilita accesul cetățenilor la plățile publice și este esențial pentru una dintre cele trei priorități ale Guvernului, și anume reducerea corupției”.

În cadrul evenimentului a fost făcută o prezentare a sistemului unde s-a demonstrat în practică cum lucrează fiecare instrument de plată, iar printre doritorii de a verifica cum lucrează sistemul a fost și Iurie Leancă care cu ajutorul sistemului e-banking a donat 10.000 lei Casei Comunitare din satul Mitoc.

Prin intermediul MPay pot fi achitate serviciile: IS „Cadastru”, ÎS „Registru”, taxa pentru e-Cazier, amenzi rutiere, tarifele pentru obținerea duplicatelor și extraselor de acte de stare civilă.

Aceste servicii pot fi achitate cu ajutorul cardurilor bancare, terminale de plată, sisteme e-banking și plăți în numerar.

MPay este aplicat de Centrul de Governare Electronică, Centrul pentru Telecomunicații Speciale în colaborare cu Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, operatorii de plăți: Moldova Agroindbank, Victoriabank, Moldindconbank, Banca de Economii, QIWI Moldova și compania Q Systems în cadrul proiectului „e-Transformarea Guvernării” al Băncii Mondiale.

Nota Capital Market: În prezent, circa 60 la sută din serviciile publice din Republica Moldova sunt cu plată.

Alina CUJBA

ANRCETI anunță un concurs de selectare a titularilor de licență 3G

Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) a anunțat un concurs pentru obținerea licențelor în scopul furnizării rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice mobile celulare de generația a treia, informează MOLDPRES.

Termenul limită de prezentare a pachetului a fost stabilită data de 1 noiembrie 2013. Licențele vor fi eliberate pentru o perioadă de 15 ani. Titularul licenței respective va avea dreptul de a instala, opera și gestiona o rețea publică de comunicații mobile celulare terestre de generația a treia în vederea furnizării serviciilor publice 3G.

Prima licență nu a fost solicitată în anul 2009, când ANRCETI a decis să elibereze furnizorilor care activau atunci pe piața de telefonie mobilă, prin încredințare directă, câte o licență 3G. Expunerea la concurs a primei și celei de-a doua licențe este prevăzută de Programul de management al spectrului de frecvențe radio pe anii 2013 – 2020, aprobat printr-o Hotărâre de Guvern din 11 februarie 2013.

Taxele pentru eliberarea celor două licențe vor fi determinate în cadrul concursului de selectare a candidaților la ele, concurs care va porni, pentru prima licență, de la prețul minim de 6,2 milioane euro, iar pentru cea de-a doua licență – de la prețul minim de 2 milioane euro. Prețurile minime de expunere a licențelor la acest concurs au fost stabilite prin hotărâre de Guvern.

Titularul licenței va fi selectat în cadrul unui concurs deschis, cu aplicarea procedurii de selectare comparativă, în baza criteriilor stabilite în Caietul de sarcini pentru acest concurs. La el pot participa persoane juridice din Republica Moldova, persoane juridice străine, societăți civile/asocieri de persoane juridice din țară și/sau străine, cu excepția furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice din Moldova care dețin deja câte o licență 3G.

Concursul va avea loc numai în cazul în care la el vor participa cel puțin doi candidați la obținerea unei licențe.

Guvernul RM va exploata locația geografică a țării în vederea atragerii fluxurilor de tranzit al mărfurilor

Guvernul de la Chișinău este determinat să exploateze la maximum potențialul locației geografice a R. Moldova în vederea atragerii fluxurilor de tranzit al mărfurilor, iar participarea la programul TRACECA (Coridorul de transport Europa-Caucaz-Asia) oferă noi oportunități în acest sens. Declarația a fost făcută de ministrul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Vasile Botnari, în cadrul Reuniunii a X-a a Comisiei Interguvernamentale TRACECA, ce se desfășoară astăzi la Dușanbe, Tadjikistan, relatează MOLDPRES.

În cursul reuniunii oficialul a informat participanții despre proiectele de infrastructură elaborate. „Moldova depune eforturi pentru crearea rețelei de noduri logistice, precum și pentru crearea condițiilor atractive dezvoltării transporturilor multimodale, inclusiv prin îmbunătățirea infrastructurii de transporturi. Trei proiecte din patru, prezentate anterior în cadrul forumului TRACECA, și-au găsit investitorul. Este vorba de crearea în baza unui parteneriat public-privat a Centrului internațional de logistică în Aeroportul Internațional Mărculești, construcția segmentului de 19,1 km al drumului M3 Chișinău-Giurgiulești pe porțiunea Porumbeni-Cimișlia și construcția centurii orașului Comrat, care vor fi finanțate de BERD și BEI”, a spus Botnari.

În același context ministrul a specificat că dezvoltarea eficientă a coridoarelor de transport în mare măsură asigură și dezvoltarea de mai departe nu doar a rețelei de drumuri, dar și a economiei țărilor participante la proiect. „Consider că experiența forumurilor investiționale TRACECA este important de valorificat pentru crearea condițiilor necesare transportării mărfurilor, și sîntem pregătiți, cu suportul tehnic al TRACECA, să propunem noi idei pentru examinare potențialilor donatori”, a adăugat Botnari.

Programul TRACECA a fost creat cu ocazia Conferinței de la Bruxelles, din 3 mai 1993, la care au participat miniștrii transportului și comerțului din Kazahstan, Kirgizstan, Tadjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Armenia, Azerbaidjan și Georgia. În anul 1996 au fost acceptate în programul TRACECA Ucraina și Mongolia, ulterior, în 1999, Republica Moldova, iar în 2002 Bulgaria, România și Turcia.

Ежемесячный
бюллетень НКФР –
август 2013 г.

2

Жилье сквозь
призму закона

3

В будущем молдавская
экономика может пострадать
от старения населения

5

Вступил в силу Закон о рынке капитала

Национальная комиссия по финансовому рынку (НКФР) окажет необходимую помощь участникам рынка капитала в процессе приведения их деятельности в соответствие с положениями Закона о рынке капитала. Закон вступил в силу 14 сентября 2013 года.

Как сообщила для газеты „Capital Market” вице-председатель НКФР Нина Доска, Закон о рынке капитала содержит срок переходного периода к новым правилам деятельности рынка капитала.

Так, профессиональным участникам рынка ценных бумаг предоставлено 18 месяцев с момента вступления Закона в силу, для приведения в соответствие новым правилам деятельности в целях получения лицензии на неограниченный срок, а также эмитентам и потенциальным инвесторам для того, чтобы ознакомиться с возможностью привлечения инвестиций и вложения средств в финансовые инструменты, предлагаемые Законом.

Кроме того, как отметила Нина Доска, в течение переходного периода, наряду с Законом о рынке капитала, будут действовать и положения Закона о рынке ценных бумаг и нормативных актов НКФР, в той мере, в какой они не противоречат Закону о рынке капитала.

По словам Н. Доска, в отдельных случаях для определенных ситуаций регулятор финансового рынка готов предоставить комментарии и разъяснения по поводу порядка применения и соблюдения ряда положений вступившего в силу Закона.

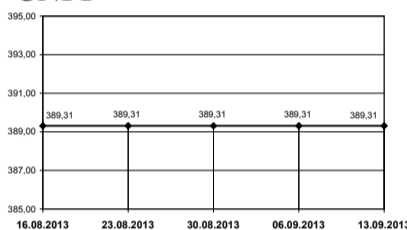
Газета „Capital Market” пред-

лагает лицам, заинтересованным в анализе Закона о рынке капитала, начать диалог при помощи вопросов и предложений, в котором примут участие специалисты Национальной комиссии по финансовому рынку.

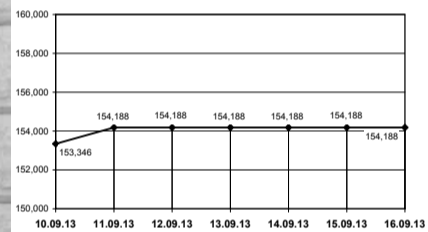
Геннадий ТУДОРЯНУ

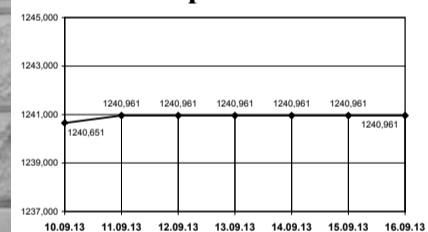
CNPF

Banking Stock Index –
InfoMarket

EVM-Composite

Курс валют
на 18.09.2013

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	12.8824
EUR	1	17.2089
UAH	1	1.5740
RON	1	3.8429
RUB	1	0.3985

Обзор биржевых сделок за неделю

В период с 9 по 13 сентября 2013 года общий биржевой объем торгов составил 244,0 тыс. леев. Итого проведено 37 сделок с акциями 8 эмитентов.

Объем Основной Секции Биржи (интерактивный рынок) составил 37,5 тыс. леев. Рыночная цена акций КБ «Moldindconbank» АО выросла с 70 до 80 лей. Наиболее торгуемыми стали акции кишиневской компании по производству мебели «Interior» – 20 сделок по цене 15 лей за акцию.

В Секции Прямых Сделок в рамках голосовых торгов проданы акции 3 эмитентов на сумму 6,5 тыс. леев.

Посредством публичного предложения на вторичном рынке приобретено 7,76% акций общества «Agrovin Vulboasa» по 0,50 лея за акцию. Общий объем сделки составил 200,0 тыс. леев.

Фондовая биржа Молдовы предоставляет консалтинговые услуги в области лицензируемой деятельности (биржевой).

Информация по телефону 022-27-76-36.

www.moldse.md

Фондовая биржа Молдовы

МВФ проконтролирует выполнение программы с Республикой Молдова

Группа экспертов Международного валютного фонда (МВФ) во главе с Максом Альером прибывает в Кишинев 18 сентября для проведения мониторинга после истечения срока программы МВФ с нашей страной по Расширенному механизму кредитования и Механизму расширенного финансирования, передает «МОЛДПРЕС».

Это первая миссия такого рода с момента присоединения Молдовы к МВФ в 1992 году. «Такие миссии происходят после истечения срока поддерживаемых МВФ программ во всех государствах-членах, имеющих существенный уровень долга перед фондом», – подчеркивается в заявлении для прессы постоянного представителя МВФ в Молдове Армине Хачатрян.

«Углубленный мониторинг направлен на подтверждение жизнеспособности экономической структуры страны и раннего предупреждения в отношении политики, которая может поставить под угрозу жизнеспособность государства во внешнем плане. При необходимости эксперты МВФ будут проводить консультации по политике действий, направленных на исправление макроэкономических дисбалансов», – так же отмечает она.

Источники в представительстве заявляют, что миссия, визит которой завершится 1 октября, не будет проводить переговоры по новой программе Молдовы с МВФ.

Исполнительный директор МВФ Менно Снел, который посетил Молдову в середине июля, заявил, что миссия МВФ прибывает в Кишинев осенью этого года для начала переговоров по новой программе финансирования для Республики Молдова.

CAPITAL Market

Împreună
în lumea
finanțelor

Отдел рекламы.
Тел.: +373 69 821216

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Национальная комиссия по финансовому рынку

БЮЛЛЕТЕНЬ • 8 • 2013

РЫНОК ЦЕННЫХ БУМАГ

ПЕРВИЧНЫЙ РЫНОК

В августе 2013 года Национальная комиссия по финансовому рынку (НКФР) зарегистрировала в Государственном реестре ценных бумаг 6 дополнительных эмиссий акций на общую сумму 52,01 млн лей (Таблица №1).

Объем эмиссий акций в августе 2013 года увеличился по сравнению с соответствующим месяцем прошлого года на 16,58 млн лей или на 47% (Таблица №2).

В январе-августе 2013 года были осуществлены эмиссии акций на сумму 729,85 млн лей, что на 0,9% больше, чем за аналогичный период предыдущего года (Таблица №3). Иностранцы инвестируют составляют 440,12 млн лей или 60% от общей суммы эмиссии за указанный период.

ВТОРИЧНЫЙ РЫНОК

В январе-августе 2013 года на вторичном рынке осуществлены 2879 сделок с ценными бумагами на сумму 1228,81 млн лей. Объем сделок увеличился на 310,56 млн лей или на 33,8% по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года (Таблица №4).

Динамика показателей вторичного рынка в январе-августе 2013 г. носит неравномерный характер: в мае объем сделок превысил среднемесячный уровень в 3,4 раза, а в феврале объем сделок был меньше среднемесячного в 6,1 раза (Диаграмма №1).

В августе 2013 года на вторичном рынке было осуществлено 218 сделок с ценными бумагами на общую сумму 96,41 млн лей, что в 2,9 раза меньше объема аналогичного месяца прошлого года (Диаграмма №2).

Объем биржевых сделок в августе 2013 года составил 68% от общего объема сделок, зарегистрированных на вторичном рынке (Диаграмма №3).

Доля сделок на биржевом сегменте составила 32% от общего количества сделок (Диаграмма №4).

В августе 2013 года НКФР зарегистрировала проект публичного предложения на приобретение на вторичном рынке ценных бумаг, инициированного офферентом обществом с ограниченной ответственностью "CFATPO", предметом которого является приобретение 6800 простых именных акций, вы-

пущенных акционерным обществом "BRISCCO" (IDNO: 1004604002773, г. Бричень, ул. Конструкторов, 1), по цене 11,00 лей за акцию, сроком действия 30 дней со дня объявления (Постановление НКФР №38/13 от 08.08.2013, Monitorul Oficial 177-181/1244, 16.08.2013).

БИРЖЕВОЙ РЫНОК

На биржевом рынке в августе 2013 года было зарегистрировано 69 сделок на общую сумму 65,36 млн лей. Биржевой оборот уменьшился в 3,7 раза по сравнению с соответствующим месяцем предыдущего года (Диаграмма №5).

Информация о сделках с ценными бумагами, включенными в биржевой листинг, представлена в Таблице №5.

ВНЕБИРЖЕВОЙ СЕГМЕНТ

В августе 2013 года на внебиржевом сегменте было зарегистрировано 149 сделок на сумму 31,05 млн лей. Объем таких сделок уменьшился на 13,35 млн лей или на 30% по сравнению с соответствующим месяцем 2012 года (Диаграмма №6).

В структуре внебиржевых сделок в августе 2013 года наибольшая доля приходится на сделки выкупа ценных бумаг эмитентом в условиях ст. 79 Закона об акционерных обществах №1134-XIII от 02.04.1997 – 11,75 млн лей или 38%.

Сделки купли-продажи составили 7,80 млн лей или 25% от общего объема сделок, сделки на основании судебного решения – 5,59 млн лей или 18%, сделки взноса в уставный капитал – 2,30 млн лей или 7%. Прочие сделки составляют 3,61 млн лей или 12%, в том числе: безвозмездные сделки согласно Закону об управлении публичной собственностью и ее разгосударствлении №121-XVI от 04.05.2007 – 1,79 млн лей, наследование и дарение – 1,71 млн лей, преемство ценных бумаг в результате роспуска или реорганизации акционера – юридического лица – 0,11 млн лей (Диаграмма №7).

Национальная комиссия по финансовому рынку:
MD 2012, мун. Кишинёв, б-р Штефана чел Маре, 77,
тел. (373 22) 859501; www.cnpf.md
Управление внешних отношений и развития:
тел. (373 22) 859430

Таблица №1 Эмиссии ценных бумаг, зарегистрированные в ГРЦБ в августе 2013 г.

Наименование эмитента	Код ISIN ценных бумаг	Сумма эмиссии, лей	Кол-во размещенных ценных бумаг, единиц	Номинальная стоимость ценной бумаги, лей	Стоимость размещения ценной бумаги, лей	Уровень листинга на ФБМ
Дополнительные эмиссии акций						
S.A. "ELEVATOR KELLEY GRAINS"	MD14KELY1006	38000000	3800000	10	10	-
S.A. "ELEVATORUL IARGARA"	MD14ELIA1008	11000000	2200000	5	5	-
S.A. "SICOM"	MD14SICO1007	10000	10000	1	1	-
S.A. "DRUMURI-RIȘCANI"	MD14UMRD1003	1724470	172447	10	10	-
S.A. "VELTIM"	MD14VELT1000	10000	1000	10	10	-
S.A. "ZIMBRU-NORD"	MD14ZIMB1001	1267425	84495	15	15	-
Итого		52011895	6267942			

Таблица №2 Эмиссии ценных бумаг в августе 2009-2013 гг. (млн лей)

Вид эмиссии	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012, абсолютное изменение (+/-)
Эмиссии, осуществленные при учреждении АО	0,98	-	0,25	-	-	-
Дополнительные эмиссии акций	28,27	51,28	97,19	35,43	52,01	+16,58
Всего	29,25	51,28	97,44	35,43	52,01	+16,58

Таблица №3 Эмиссии ценных бумаг в январе-августе 2009-2013 гг.

Вид эмиссии	2009	2010	2011	2012	2013	2013/2012, абсолютное изменение (+/-)
Количество эмиссий, осуществленных при учреждении АО	11	4	9	12	6	-6
Объем эмиссий, осуществленных при учреждении АО (млн лей)	4,42	5,24	23,36	210,16	0,34	-209,82
Количество дополнительных эмиссий акций	97	51	90	77	42	-35
Объем дополнительных эмиссий акций (млн лей)	227,22	342,35	673,10	513,02	729,51	+216,49
Всего объем эмиссий (млн лей)	231,64	347,59	696,46	723,18	729,85	+6,67

Таблица №4 Вторичный рынок в январе-августе 2009-2013 гг.

Показатель	2009	2010	2011	2012	2013	2013 г. по сравнению с 2012 г., %
Биржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	1066	1878	1373	1327	860	64,8
Объем сделок (млн лей)	120,44	183,21	144,11	532,05	515,43	96,9
Внебиржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	3054	1894	2114	1563	2019	129,2
Объем сделок (млн лей)	385,55	162,31	1588,23	386,20	713,38	184,7
Всего на вторичном рынке						
Кол-во сделок (единиц)	4120	3772	3487	2890	2879	99,6
Объем сделок (млн лей)	505,99	345,52	1732,34	918,25	1228,81	133,8

Таблица №5 Сделки, осуществленные с ценными бумагами акционерных обществ, включенных в листинг ФБМ, август 2013 г.

Наименование эмитента	Код ISIN	Кол-во реализованных акций, ед.	Объем сделок, лей	Рыночная цена одной акции, лей	Номинальная стоимость, лей	Доля реализованных акций, %	Кол-во сделок, ед.	Уровень листинга
Сделки, осуществленные посредством интерактивного рынка								
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	250	256250	1025	200	0,024	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	45715	45715000	1000	200	4,406	3	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMICB1008	4548	318360	70	100	0,092	2	I
Всего		50513	46289610				6	
Голосовой аукцион								
SA "FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	500	25000	50	20	0,067	1	II
Всего		500	25000				1	
Итого		51013	46314610				7	

Диаграмма №1 Сделки на вторичном рынке в январе-августе 2013 г.

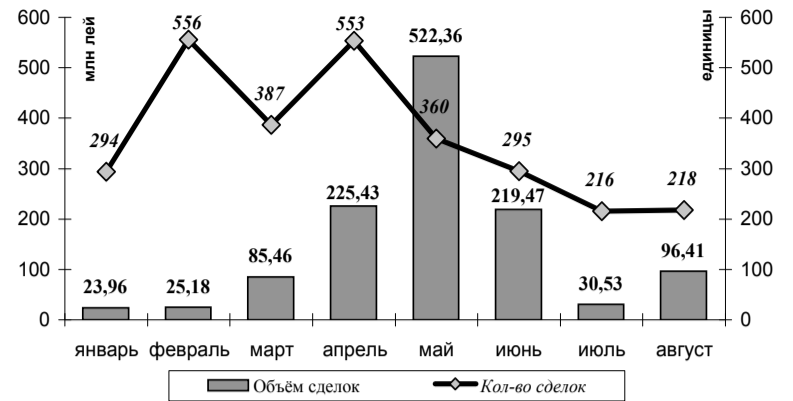

Диаграмма №2 Сделки на вторичном рынке ценных бумаг, август 2009-2013 гг.

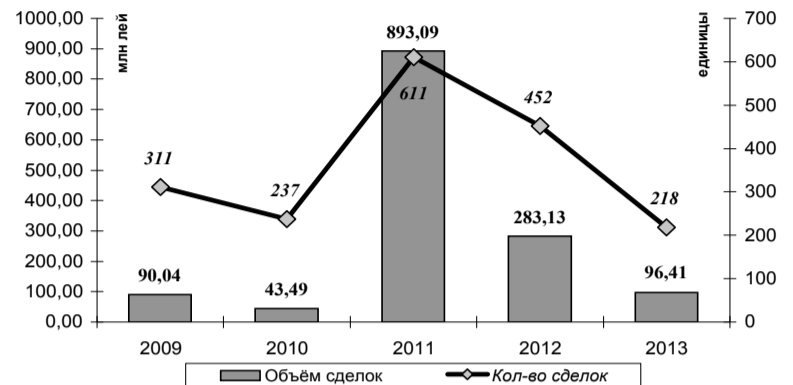

Диаграмма №3 Структура сделок на вторичном рынке, август 2013 г. (по объему сделок)

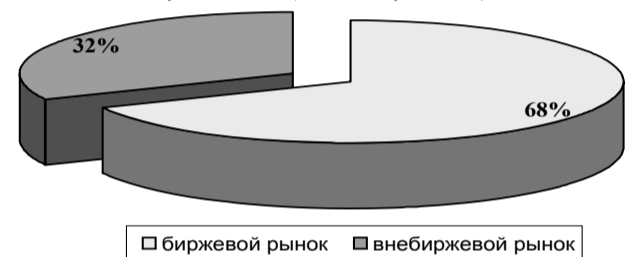

Диаграмма №4 Структура сделок на вторичном рынке, август 2013 г. (по количеству сделок)

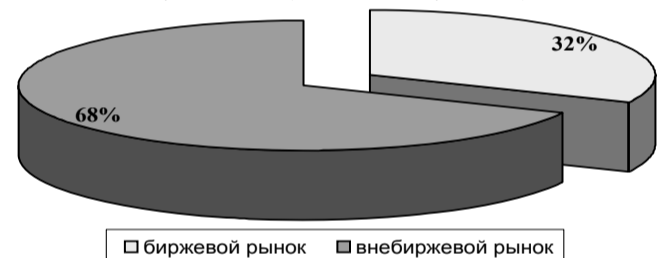

Диаграмма №5 Биржевые сделки, август 2009-2013 гг.

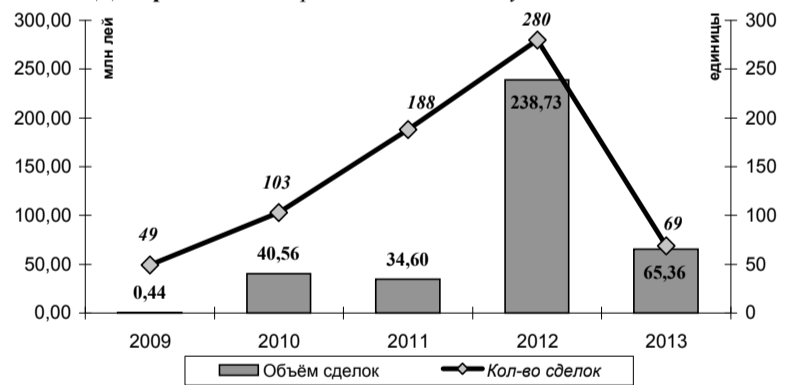

Диаграмма №6 Внебиржевые сделки, август 2009-2013 гг.

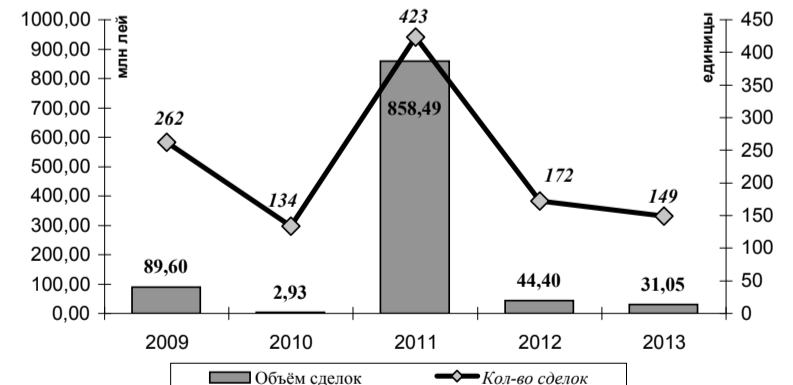
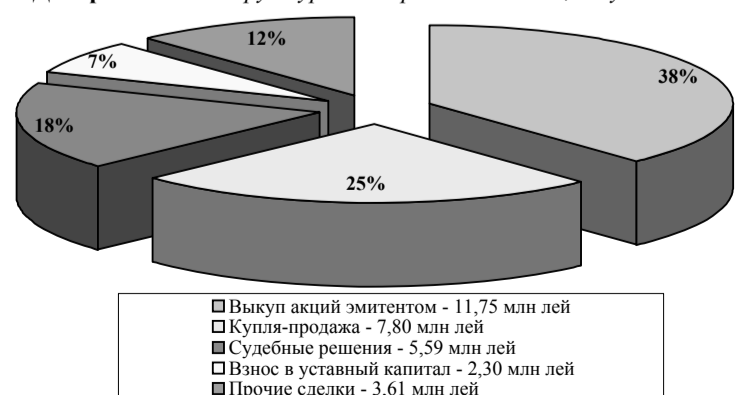

Диаграмма №7 Структура внебиржевых сделок, август 2013 г.

Жилье сквозь призму закона

До настоящего времени рынок недвижимости в Республике Молдова регулировался Жилищным кодексом, который не менялся с 1983 года, и в котором, по мнению экспертов, существует довольно много недочетов. Поэтому правительство решило принять проект закона о жилье, который содержит больше положений, регулирующих сектор недвижимости, и именно жилой недвижимостью.

Таким образом, в новом жилищном законопроекте, который еще должен пройти через парламент, есть положения, подробно касающиеся реконструкции и собственника жилья. Что касается приватизации жилья, то новый законопроект отводит еще шесть месяцев на приватизацию тем, кто еще не успел сделать это. Таким образом, жилье тех, кто не успел в предусмотренный законом срок его приватизировать, переходит в собственность административно-территориальных единиц, на территории которых находится жилье и приобретает статус социального жилья. Правда в том, что неприватизированными остаются 2,8% жилья.

Другой важной деталью законопроекта является создание Публичного института жилья, включающего социальное жилье, входящее в собственность территориально-административных единиц, гостиниц и жилья с особым статусом (протокольным) и маневрированного жилья.

«Закон о жилье давно надо было разработать и принять, так как существовала необходимость в четких правилах, регулирующих рынок недвижимости, особенно в последнее время, когда появляются все виды строительства и пристроек», – заявил Николай Остафейчук, начальник представительства Биржи недвижимости «Лара» на Ботанике.

Новый законопроект включает четкие положения, касающиеся владельцев квартир на первом этаже. Таким образом, если до сих пор владельцы жилья на первом этаже могли открыть парикмахерскую или стоматологический кабинет, теперь это будет возможным только при согласии всех жильцов дома, заверенном нотариусом.

ЖЕСТКИЕ ПРАВИЛА ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА МАНСАРДЫ

За последние годы приняло широкий размах строительство мансард на четырех- и пятиэтажных домах, построенных еще в советское время. И цена на жилье в подобных строениях в несколько раз ниже стоимости квартиры в новострое.

Так, жилищный законопроект предусматривает, что те, кто хочет построить мансарды, должны получить согласие всех жильцов данного дома с подписанием протокола, заверенного нотариусом. Более того, строительные и ремонтные работы могут вестись с 8 до 18:00. Этот же период времени относится и к пользованию лифтами для перевозки строительных материалов на верхние этажи.

Большинство конфликтов, возникающих из-за строительства мансард, вызваны отсутствием четкого законодательства в этой области. И Примария Кишинэу разработала новое положение, регулирующее строительство мансард.

Эксперты по недвижимости считают хорошей идеей строительства мансард, если бы так часто не нарушались положения законодательства, когда в погоне за прибылью застройщики обходят определенные положения закона, или не выполняют обещания, данные жителям. Например, не ремонтируют канализацию и сеть водоснабжения.

«С каждым годом сокращается территория под строительство жилых квартир, поэтому очень важно как можно рациональнее использовать оставшуюся площадь. В настоящее время участки под строительство в столице иссякли, и появиться они могут лишь в результате сноса старых зданий», – объясняют эксперты.

«Решение о реконструкции жилого блока посредством надстройки, строительства мансарды, перепланировки в жилом доме принимается: владельцем жилого дома, если дом принадлежит государственному жилищному фонду, владельцами квартир и нежилых помещений в жилом доме, на общем собрании владельцев квартир единогласным решением всеми владельцами жилых квартир и помещений иного назначения, посредством подписания протокола собрания и соглашения всеми владельцами квартир, заверенного нотариусом», – говорится в законопроекте.

Одновременно, контроль над исполнением положений по реконструкции и условий, предусмотренных в авторизации на исполнение работ по перестройке, ложится на собственников и администратора, местной публичной административной власти и Государственной строительной инспекции.

СОЦИАЛЬНОЕ ЖИЛЬЕ МОГУТ ПОЛУЧИТЬ ЛИШЬ ЛЮДИ С ПРОЖИТОЧНЫМ МИНИМУМ

«Социальное жилье дается в пользование лицам или семьям, ставшим на учет, чей ежемесячный доход на каждого члена семьи не превышает прожиточный минимум, установленный по стране, которые соответствуют следующим обязательным требованиям: не имеют в собственности жилье в Молдове и за ее пределами, участка земли под строительство жилья, участка для иного назначения или капитальный дом в садоводческой ассоциации, а также не отчуждали за последние 5 лет жилищное помещение в РМ, не получали от государства и местных публичных властей льготных кредитов и помощи, выраженной в предоставлении строительных материалов для строительства жилья или финансовой помощи, не участвовали в приватизации жилья, участков под строительство, садоводческих земель, собственных домов, приобретенных ранее у государства. Законопроект устанавливает и размер жилой площади на каждого члена семьи

– 9 кв. м, а превышение площади должно быть не более 12 кв. м для одной семьи, если квартира была построена не по стандартам социального жилья», – говорится в законопроекте.

Жилец социального жилья обязан платить за его аренду и коммунальные и не коммунальные услуги, согласно сроку, установленному в договоре о проживании, или согласно дате, указанной в выданном счете, но не позднее 30 числа месяца, в котором был получен счет.

В случае сноса жилого дома, в котором есть социальное жилье, в связи с экспроприацией участка земли для публичного пользования, либо если квартиры в доме не годятся уже для проживания, и дом собираются превратить в нежилую, люди, арендующие в данном доме квартиры, обеспечиваются жильем таких же размеров и с аналогичными удобствами.

АРЕНДАТОРОВ ЖИЛЬЯ БУДЕТ ЛЕГЧЕ ПРИВЛЕКАТЬ К ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Если до сих пор не было положений, четко регулирующих аренду жилья, то в новом законе есть отдельная статья для этого, которая предполагает и подписание контракта между сторонами. К контракту прилагается акт о техническом состоянии жилого помещения до сдачи в пользование, а также техническое руководство по использованию жилья, где указаны условия пользования, уходя за ним и периодический осмотр внутренних элементов строительства и техническое обслуживание.

Положения гласят: когда арендуемое жилье находится в жилом доме, арендодатель обязан сообщать арендатору информацию о предназначении здания, преимуществ и правила пользования индивидуальными и общими частями, долю сдаваемого в аренду помещения. Также при подписании контракта о сдаче в аренду стороны будут устанавливать размер оплаты аренды, включающий все дополнительные расходы, такие как расходы на содержание, на капитальный ремонт, на содержание площадей общего пользования. После подписания контракта арендодатель не имеет права требовать от арендатора дополнительные выплаты, не предусмотренные в контракте.

При аренде жилья из государственного жилого фонда, в случае задержки выплат за аренду, арендатор обязан выплатить пеню в размере 0,01% от неоплаченной вовремя суммы, начиная с первого дня истечения срока выплаты.

СПРАВКА

Закон о недвижимости в Республике Молдова пытались разработать еще 16 лет назад, но безрезультатно. Первый законопроект был набросан в 1996 году, затем в 2000 и 2005 гг. появлялись варианты этого закона. Однако для разработки настоящего законопроекта была создана рабочая группа, в которую вошли представители местных публичных администраций, министерства экономики, патронатов, профсоюзов, а также министерства внутренних дел и министерства обороны.

Виктор УРСУ

Обзор августовских биржевых сделок

В августе общий объем биржевых торгов превысил в 5 раз июльский объем и составил 65,3 млн леев. Всего зарегистрировано 69 сделок с ценными бумагами 28 эмитентов.

Структуру биржевых торгов составили: сделки купли-продажи на интерактивном рынке, голосовые торги и публичные предложения на вторичном рынке. Основная Секция продолжает лидировать по объему продаж. Ее доля в структуре торгов составила 83,95% против 16,06% – доля Секции Прямых Сделок.

В Основной Секции проведена 51 сделка на сумму 61,9 млн леев. Наибольший объем на интерактивном рынке принадлежит сделкам с акциями «Moldova-Agroindbank» в объеме 45,97 млн леев. В течение месяца цена этих акций уменьшилась с 1025 до 1000 лей. Рыночная цена акций «Moldindconbank» снизилась на 20 лей и составила 70 лей за акцию.

Также, уменьшение цен отметили акции:

«Moldovagaz» – с 28 до 20 лей;
«Franzeluța» (простые именные акции) – с 20 до 18 лей;
«Avicola din Bănești» – с 10 до 1,74 лей;
«Tipografia Ștefan Vodă» – с 9 до 6 лей;
«Nord-Zahăr» – с 1,07 до 0,50 леа.

Выросли цены акций:

«Universcom» – с 15 до 16 лей;
«Baza de transport auto nr. 35 din Sîngerei» – с 2 до 2,20 лей;
«Orizontul-Lux» – с 1 до 2 лей.

Зарегистрирована сделка по продаже 18% акций страховой компании «Moldasig» по цене 120 лей, с общим объемом сделки 12,96 млн леев.

Объем Секции Прямых Сделок составил 3,4 млн леев, из них 2,35 млн леев – объем сделок по продаже акций единичными пакетами в рамках голосовых торгов.

Посредством публичного предложения на вторичном рынке Ева Брашовяну купила 16711 простых именных акций кишиневской компании «Oglindire» (14,21% от общей эмиссии акций) по цене 64,72 леа. Общая стоимость приобретенного пакета составила 1,08 млн леев.

Список ценных бумаг, зарегистрированных на бирже к концу августа, состоял из 975 акционерных обществ, в том числе 10 листинговых компаний.

В августовских торгах участвовали 12 Членов биржи, из них лидирующие позиции заняли:

– по объемам (58,7 млн леев) – «Proajios»;
– по количеству совершенных сделок (32 сделки) – «Victoriabank»;
– по количеству торгуемых эмитентов (6 эмитентов) – «Proajios» и «DAAC Invest».

Более детальную информацию о спросе и предложении, о рыночных ценах, о статистике биржевых торгов, а также список брокерских компаний вы можете найти на сайте Фондовой биржи Молдовы (www.moldse.md) или по тел. 022-27-54-20.

Информация о торгах публикуется: еженедельно в газете «Capital Market», ежемесячно в информационном бюллетене биржи «Bursa de Valori a Moldovei» (подписной индекс «Poșta Moldovei» – 31882).

Фондовая биржа Молдовы

Banca de Economii S.A.

СООБЩАЕТ ОБ УВЕЛИЧЕНИИ УСТАВНОГО КАПИТАЛА

Banca de Economii S.A. доводит до вашего сведения, что 29.08.2013 г. был завершен процесс подписки на акции закрытой дополнительной эмиссии, в соответствии с решением Внеочередного Общего Собрания Акционеров от 02.08.2013 г.

Совет Банка утвердил отчет о результатах закрытой дополнительной эмиссии акций в размере 16,049,940 шт., что составляет 80,249,700.00 лей, список подписчиков на акции дополнительной эмиссии, признал эмиссию акций состоявшейся, и утвердил изменения в Уставе Banca de Economii S.A. относительно увеличения уставного капитала Банка и количества подписанных акций.

Таким образом, после завершения эмиссии, уставный капитал Банка составляет 197,586,500.00 лей, включающий 39,456,704 ординарных номинативных акций с правом голоса, номинальной стоимостью 5 лей за одну акцию, и 302,980 привилегированных номинативных акций без права голоса, номинальной стоимостью 1 лей за одну акцию.

Акционеры Банка могут получить выписки из регистра акционеров, в офисе Независимого Регистратора Банка: «Registru – F» S.A., мун. Кишинэу, ул. Митрополит Варлаам 65, в помещении „Moldagroconstrucția” S.A. (офис. 333,335,337 – этаж 3), тел.: 022 22 99 13.

CAPITAL Market

Периодическое издание НКФР

Индекс подписки:
Moldpres: 67770
Poșta Moldovei: PM 21700
Издатель: CAPITAL MARKET I.S.
Регистрационный №:
1003600114204, 27 октября 2003 года
Учредитель: Национальная Комиссия по финансовому рынку
Административный совет:
Председатель: Юрие ФИЛИП,
Елена ВАСИЛАКЕ, Еуджениу ВИЦУ,
Зоя ТУЛБУРЕ, Надежда ФИЛИП.
Главный редактор:
Геннадий ТУДОРЯНУ
Тел.: /373 22/ 229-445
Заместитель главного редактора:
Татьяна СОЛОНАРЬ
Тел.: /373 22/ 229-335

Прием объявлений и отчетов:
capital@market.md, ziarulcm@gmail.com
Тел.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58
Факс: /373 22/ 22-05-03
Адрес: ул. Василе Александри, 115,
(угол бул. Штефан чел Маре)
Расчетный счет: 225139437,
ф/к 1003600114204,
КБ "Eximbank - Gruppo Veneto Banca" АО,
филиал №11, Кишинэу, BIC EXMMMD2436.
В номере использованы материалы информационных агентств "Moldpres" и "InfoMarket".
Статьи, помеченные знаком «и», публикуются на правах рекламы.
Каждый материал, опубликованный на страницах "Capital Market", отражает точку зрения его автора, которая может не совпадать с точкой зрения редакции. Перепечатка текстов и фотографий разрешается только с письменного согласия издания.

Отпечатано в типографии "PRAG 3"

Молдове нужны прямые иностранные инвестиции

За прошедшие годы в инвестиционном климате Молдовы произошло немало положительных изменений. Здесь можно упомянуть о низком налоговом давлении (одном из самых низких в Европе), макроэкономической стабильности, относительно дешевой и квалифицированной рабочей силе. Вместе с тем, по сравнению с другими странами региона, инвестиционный климат Молдовы нуждается в существенном улучшении. Об этом говорит положение нашей страны в международных рейтингах и непосредственное сравнение наших достижений в сфере привлечения прямых иностранных инвестиций (ПИИ) с успехами других стран. Молдова занимает последнее место в Европе по этому показателю. О причинах такого явления и о том, как можно исправить ситуацию, чтобы добиться устойчивого экономического развития, мы побеседовали с экспертом IDIS "Viitorul" и экономистом Ионом Торня.

– Чем можно привлечь иностранных инвесторов в Молдову, и почему они избегают вкладывать средства в нашу страну?

– Начнем с того, что объясним важность прямых иностранных инвестиций в целом. Они играют одну из самых важных ролей в современной экономике. Наряду с местным капиталом, они напрямую участвуют в процессе развития национальных экономик и вносят весомый вклад в повышение конкурентоспособности экономики. Вместе с тем, ПИИ и выгоды от них не появляются автоматически. По мере того, как государства понимают значение ПИИ, они уделяют повышенное внимание политике, направленной на извлечение пользы от инвестиций для экономики страны. В небольших государствах с ограниченными возможностями (таких как Молдова) любой процесс развития больше зависит от прямых иностранных инвестиций, чем в более крупных странах.

Если говорить о положительных аспектах, о факторах, привлекающих иностранных инвесторов, то среди них надо отметить низкое налоговое давление, макроэкономическую стабильность (относительную стабильность национальной валюты и относительно низкую инфляцию, бюджетный дефицит и долю государственного долга в ВВП в пределах умеренного, экономический рост последнего десятилетия), стратегическое расположение страны, почвы, благоприятный климат, традиции перерабатывающей промышленности, особенно в сельскохозяйственной сфере; сравнительно дешевую и квалифицированную рабочую силу; наличие соглашений о свободной торговле международного и регионального уровней, что снимает ограничения, связанные с небольшим внутренним рынком страны.

– И вместе с тем, Молдова занимает последнее место в Европе по объему ПИИ.

– Да. Согласно последнему опросу предприятий, проведенному Всемирным банком (Enterprise Surveys 2009), наиболее серьезными препятствиями для бизнеса в Молдове названы доступ к финансированию, низкая квалификация рабочей силы и доступ к земле. Другой важный показатель, характеризующий экономическую деятельность страны для инвесторов, представляет собой индекс экономической свободы, рассчитываемый Heritige Foundation. Согласно этому индексу, в 2013 году Молдова заняла 115 место из 185 стран, в категории государств „преимущественно несвободных“. В этом списке Македония заняла 43 место, Армения – 38, а Албания – 58. Что касается инвестиционной свободы, Молдова входит в группу из 12 стран, занимающих позиции с 129 по 141. В другом международном рейтинге Doing Business 2013, разработанном Всемирным банком, Молдова заняла 83 место из 185 стран по легкости ведения бизнеса, в том числе 82 место в сфере защиты инвесторов. Улучшение показателей в этом рейтинге объясняется, в частности, политикой в сфере привлечения прямых иностранных инвестиций. А это невозможно без улучшения делового и инвестиционного климата.

Активное вмешательство правительства, заметное влияние политики на экономику, репрессивные меры государственных органов, в том числе и по отношению к иностранным инвесторам, или нестабильность экономической политики – вот некоторые элементы, вынуждающие зарубежных инвесторов избегать вложений в нашу страну. Конечно, важную роль играет и массовая миграция рабочей силы, плохой имидж Молдовы в мире, ведь ее воспринимают как бедную и непредсказуемую страну. Приднестровский конфликт ухудшает этот имидж. Нельзя сбрасывать со счетов и такие явления как бюрократия и коррупция. Другим препятствием является частое административное вмешательство в деятельность экономических агентов, в том числе в виде проверок и инспекций.

– Существуют ли у зарубежных инвесторов предпочтения среди определенных районов страны?

– Специфика прямых иностран-

ных инвестиций в Молдову такова, что они по большей части сосредоточены по территориальному признаку, и со временем эта концентрация усиливается. Число компаний с участием иностранного капитала, которые вкладывали средства в Молдову с 2008 по 2011 годы, увеличилось на 26%, подавляющее их большинство (свыше 84%) размещено в Кишиневе. Для сравнения, число таких компаний выросло на Севере страны (без учета Бельца) на 15%, на Юге – на 20% и в Центре – на 23%. В Бельцах за этот период отмечен самый высокий рост численности компаний с иностранным капиталом – на 58% (больше, чем в Кишиневе, где рост составил 26%), что доказывает, что муниципий стал вторым по значимости экономическим и промышленным центром страны после Кишинева. По большей части, это произошло благодаря относительно высокой численности населения, наличию более развитой по сравнению с другими городами (кроме Кишинева) физической и социальной инфраструктуры, присутствию промышленных компаний с традициями, функционированием свободной экономической зоны. В Гагаузии также отмечен значительный рост числа компаний с иностранным капиталом – на 31%.

– К каким сферам деятельности проявляется наибольший интерес?

– Несмотря на то, что число компаний с иностранным капиталом (3877 в 2011 году) кажется высоким, помимо того, что подавляющее большинство (3270) расположено в Кишиневе, они предпочитают заниматься оптовой и розничной торговлей – 1420, и лишь 531 из них занято в промышленности. При отсутствии статистических данных о размерах этих компаний, можно только предполагать, что они в большинстве своем входят в группу малых и средних предприятий, в среднем их уставный капитал не превышает 2 миллионов лей (это без учета сферы финансовой деятельности, а также обеспечение газом, электроэнергией и водой).

Эти данные говорят о том, что кроме столицы и Бельца, остальные регионы Молдовы не привлекают инвесторов, в частности, из-за плохо развитой инфраструктуры. Все же, более дешевая рабочая сила в районах является конкурентным преимуществом сел, что и приводит к тому, что некоторые компа-

нии размещаются вне Кишинева. Они, как правило, работают в сфере производства одежды, трикотажа, производства электронного и электрического оборудования, в сферах, где близость к сырью является важным фактором (производство напитков, переработка и консервирование фруктов и овощей, молочных продуктов, производство стройматериалов), и секторах, направленных на обслуживание экономических агентов, находящихся за пределами столицы (например, услуги аренды и услуги другим предприятиям).

– Как развивалась деятельность компаний с иностранным капиталом с течением времени?

– Зарубежный капитал внес серьезный вклад в экономический рост Молдовы после резкого спада в 90-х годах. Молдове удалось привлечь более или менее крупные прямые иностранные инвестиции только после 2004 года. До тех пор приток ПИИ был слабым, рост был обусловлен эпизодическими вложениями в молдавский рынок крупных компаний, таких как «Лукойл» (Россия) в 1995 году, Union Fenosa (Испания) в 2000 году. Наибольшая доля в общем объеме ПИИ в уставный капитал (52.7%), по состоянию на конец 2012 года, приходится на инвесторов из стран Европейского союза. По данным Национального бюро статистики, примерно четверть инвестиций ЕС в Молдову поступают из Голландии и Кипра. На долю инвесторов из стран СНГ пришлось 11.6% прямых иностранных инвестиций в уставный капитал, а на долю инвесторов других стран – 35.7%. По странам, самыми крупными инвесторами в Молдову стали российские компании – свыше 190 млн долларов США, но реальные инвестиции российских инвесторов могли быть и выше за счет инвестиций, которые формально поступили из той же Голландии или Кипра. После них следуют инвестиции из Голландии – немного больше 150 млн долларов США, из США – около 145 млн долларов США, Кипра и Германии – примерно по 140 млн долларов США каждая.

Больше всего прямых иностранных инвестиций сконцентрировано в финансовой посреднической деятельности, в особенности в банковской сфере. Это доказывает, что рынок ПИИ в Молдове принадлежит пока финансовым группам, располагающимся раз-

ветвленной сетью филиалов во многих странах (Groupe Societe Generale, Gruppo Veneto Banca, Erste Bank, Pro Credit, Raiffeisen).

Следующим сектором, представляющим интерес для зарубежных инвесторов, является перерабатывающая промышленность. Ее доля в общем объеме ПИИ выросла за последние четыре года с 19,1% до 23,5%. Среди самых крупных инвесторов в этой сфере можно назвать Lafarge (производство цемента), Knauf (стройматериалы), Sudzucker (производство сахара), Draexlmaier и Lear Corporation (сектор автозапчастей и принадлежностей), Lactalis Group и Efes (пищевая промышленность и напитки). Кажется, что основным мотивом вложения зарубежных компаний в этот сектор является небольшие расходы на местном уровне (в частности, рабочая сила), а также невысокая стоимость местных ресурсов (в сфере стройматериалов и переработки сельскохозяйственного сырья).

Доля оптовой и розничной торговли в общем объеме ПИИ снизилась с 23,3% в 2008 году до 16,8% в прошлом году. Основными инвесторами в этот сектор являются Metro, «Лукойл», Mabanaf, Petrom, Rompetrol. Очевидно, что эти инвесторы заинтересованы, в первую очередь, в местном рынке, но экономический кризис и лопнувший пузырь потребления в 2007-2008 годах охладил темпы вложений в этот сектор. Вместе с тем, наблюдается склонность зарубежных инвесторов к сектору товаров внутреннего потребления, с высоким уровнем возврата инвестиций, но без серьезного воздействия на конкурентоспособность экономики Молдовы (около 75% общего объема ПИИ). Кроме того, большинство прямых иностранных инвестиций в Молдову принадлежит крупным компаниям. Реальный производственный сектор экономики Молдовы в меньшей степени пользуется выгодами от поступления иностранных инвестиций, отсюда и низкая конкурентоспособность этих секторов и местных товаров.

– Что можно порекомендовать для привлечения большего объема прямых иностранных инвестиций в Молдову?

– Наделение иностранных инвесторов правом купли сельскохозяйственных площадей; развитие инфраструктуры путем привлечения частного сектора в сферу реконструкции и управления национальными дорогами; улучшение налогового законодательства и налогового управления; гармонизация законодательства в сфере корпоративного управления и конкуренции со стандартами и нормами ЕС; снижение административного бремени путем сокращения числа отчетов и оптимизации процесса отчетности; пересмотр функций проверяющих органов; устранение двойных проверок и дублирования документов, требуемых у экономических агентов; упрощение торговли путем ликвидации административных барьеров и монополизированных практик в экспортно-импортных операциях и признание сертификатов, выдаваемых странами-членами ЕС на территории Молдовы – вот только некоторые из рекомендаций.

Беседовала
Алина КУЖБЭ

В будущем молдавская экономика может пострадать от старения населения

В последнем докладе о состоянии дел в стране содержатся тревожные выводы в отношении демографической ситуации – падает рождаемость и растет старение населения, что, по мнению авторов доклада, несомненно, ударит по социально-экономическому положению в стране. Вероятное падение ВВП в результате сокращения рабочей силы и капитала, а также в итоге растущего давления на государственный бюджет в виде увеличения расходов на социальное обеспечение – таковы основные последствия старения населения.

„Несомненно, старение населения окажет фундаментальное влияние на то, как наша страна будет жить в средне- и долгосрочной перспективе. Несмотря на то, что нынешнее положение Молдовы в этом смысле немного лучше большинства европейских стран, скорость старения в последующие десятилетия будет расти”, – считает Адриан Лупушор, исполнительный директор Аналитического центра Expert Group и один из авторов доклада.

Сейчас молдавское общество уже может считаться старым с точки зрения демографии, так как доля населения в возрасте свыше 60 лет намного превышает порог в 12% – например, в 2011 году этот показатель составлял 14,8%. На мировом уровне, согласно прогнозам Организации объединенных наций, доля пожилых людей увеличится до 17% в 2020 году, и достигнет 30% в 2050 году. Это ждет и Республику Молдова.

СЕРЬЕЗНО СТРАДАЕТ ПЕНСИОННЫЙ ФОНД

Статистические данные указывают на то, что самые высокие показатели старения наблюдаются в сельской местности, больше всего пострадавшей от миграции трудоспособного населения. По мнению экспертов, эта тенденция будет усиливаться в будущем, так как люди из сел мигрируют не только за рубеж, но и в города страны, чтобы улучшить свой уровень жизни. В то же время, разрыв в развитии города и села будет по-прежнему оказывать влияние на процесс воспроизводства семьи и ее структуру.

„Из-за высоких расходов на образование и проживание, ограниченных возможностей трудоустройства, расходы на воспитание детей в городе выше, чем в селе, экономические выгоды ниже. Так, урбанизация вынуждает молдован оптимизировать расходы, в том числе путем рождения меньшего числа детей и в более зрелом возрасте”, – говорится в докладе. К 2050 году ожидается, что доля фертильного населения снизится в два раза и составит всего 13,5%.

В результате, это отражается на динамике количества трудоспособного населения. Так, если в 2012 г. насчитывалось 2457 тысяч трудоспособных людей, в 2020 г. их станет 2309 тыс. и только 1926 тыс. – к 2045 году. В первую очередь, это явление тянет за собой налоговые последствия, увеличивая бремя на государственную

пенсионную систему перераспределительного типа. „Это может вызывать конфликт между поколениями – молодежь, которая будет требовать перехода к смешанной пенсионной системе, и пожилыми людьми, выступающими за сохранение нынешней системы. К тому же, демографическое старение несет социальные и экономические последствия, включая падение внутреннего спроса в долгосрочной перспективе, сопряженное с последствиями для публичных доходов”, – считает Лупушор.

По его мнению, проблему можно решить, если правительство мудро и в разумные сроки оценит возможности приближения репродуктивного возраста тех, кто родился в 80-е годы прошлого века, когда был отмечен демографический взрыв. Лупушор считает, что это должно быть осуществлено вертикальными мерами, например, накопительными программами для детей из малообеспеченных семей, унификацией программ поддержки семей и масштабными реформами в сфере здравоохранения и образования.

В целом, в любой стране растущая доля населения в возрасте увеличивает экономическое бремя пенсионной системы и стимулирует спрос на медицинские услуги, и наоборот, небольшая доля трудоспособной молодежи «размывает» налоговую базу. В результате растет давление на бюджет медицинского и социального страхования как в доходной части, так и расходной. Экономисты утверждают, что у нас этот процесс уже пошел, тем более, что с 2009 года бюджет государственного социального страхования постоянно основан на поступлениях из государственного бюджета для покрытия дефицита.

К налоговому бремени добавляется и низкая занятость рабочей силы и уклонение от уплаты налогов. Как следствие, в 2012 году на 1,1 плательщика в пенсионный фонд приходилось по 1 получателю пенсий. Это тревожный признак, так как практически каждый плательщик содержит по одному пенсионеру, тогда как минимальный порог для стабильной работы пенсионной системы составляет 4 к 1 и даже 6 к 1.

Ольга Гэгэуз, эксперт в данной области, полагает, что государство должно модернизировать нынешнюю пенсионную систему, путем постепенного увеличения пенсионного

возраста и уравнивания его между женщинами и мужчинами. „Полезно ввести и определенный формат отчислений для развития схемы многоуровневой пенсионной системы, пересмотреть объем пенсий в соответствии со стандартами качества жизни, таким образом, чтобы свести бедность наших пенсионеров к минимуму”, – сказала О. Гэгэуз.

ПОЯВИЛИСЬ СЕЛА-ПРИЗРАКИ

По данным Национального бюро статистики, с 2000 по 2012 годы численность населения постоянно сокращалась, примерно на 7 тысяч человек в год. В результате миграции и эмиграции, некоторые небольшие села практически обезлюдели, так что ежегодно исчезает около 5 сел. Согласно самым последним данным, в 2009 году насчитывалось 120 сел, чье население составляло менее 100 человек. К тому же, примерно треть всех сел Молдовы населены одними стариками, доля пенсионеров составляет 20% в общей численности населения.

Эксперты считают такую демографическую ситуацию прямым вызовом политике развития села и, в частности, внедрению реформы децентрализации. По их мнению, в будущем, необходимо наделить органы местной власти большими административными и налоговыми функциями, сосредоточив основные социальные услуги в более крупных населенных пунктах.

„С одной стороны, старение населения подрывает долгосрочный рост спроса на инвестиционные и потребительские продукты, с другой – вынудит население к большей экономии. Большая экономия средств станет реакцией на неэффективность системы медицинского и социального страхования, которая становится все более заметной с течением времени”, – считает Адриан Лупушор. По его словам, национальная экономика и публичные финансы сильно зависят от потребительских пошлин (НДС, акцизы, таможенные пошлины), а долгосрочное снижение потребительского спроса вызовет дополнительное давление на доходы публичного бюджета. Но, с другой стороны, большая экономия и меньшее потребление могут снизить дефицит текущего счета, который оценивался -7% от валового внутреннего продукта в прошлом году.

Лилия ПЛАТОН

Размер акцизов на нефтепродукты в Молдове в 2014 г. планируется увеличить на 9,3%

Это предусматривают поправки в Налоговый кодекс, содержащиеся в проекте налоговой и таможенной политики на следующий год, разработанной Минфином.

В частности, как ожидается, акциз на бензин увеличится с 3200 до 3500 леев, а на дизтопливо – с 1330 до 1455 леев. Акциз на сжиженный газ предложено повысить с 1995 до 2180 леев за тонну. В последний раз акцизы на нефтепродукты в Молдове повышались с начала 2013 г., когда акциз на бензин был увеличен с 3030 до 3200 леев за тонну, на дизтопливо – с 1260 до 1330 леев, на сжиженный газ – с 1890 до 1995 леев.

Кроме того, было предусмотрено, что в будущем акцизы на нефтепродукты в Молдове будут индексироваться ежегодно с 1 января, при этом коэффициент индексации будет равен годовому приросту валового национального продукта, номинально прогнозируемого на соответствующий год, по отношению к предыдущему.

Как отмечают в Минфине, коэффициент индексации размера акцизов на нефтепродукты в 2014 г. составит 9,4%. Планируется, что от повышения акцизов на нефтепродукты в госбюджет дополнительно поступят 168,2 млн. леев.

Акцизы на пиво, вино и крепкие алкогольные напитки в Молдове планируется увеличить в 2014 г. примерно на 4,3%

Это предусматривают поправки в Налоговый кодекс, содержащиеся в проекте налоговой и таможенной политики на следующий год, разработанной Минфином.

Акцизы планируется повысить в соответствии с уровнем инфляции (4,3%), прогнозируемой на следующий год. В частности, акциз на пиво предложено увеличить с 1,94 до 2,02 лея за 1 литр, акциз на вермуты и другие виноградные натуральные вина с добавлением растительных или ароматических экстрактов, сидр, смеси из сброженных напитков и смесей сброженных напитков и безалкогольных напитков – с 10 до 10,5 лея за литр.

В то же время, акциз для этилового неденатурированного спирта с объемной долей этилового спирта 80% или более, а также для этилового спирта и прочих денатурированных спиртов любой концентрации повысится с 70 до 73 леев за литр абсолютного спирта. Такой же рост акциза предусмотрен для этилового неденатурированного спирта с объемной долей этилового спирта менее 80%, а также для дистиллятов, спиртовых настоек, ликеров и прочих спиртных напитков.

В Молдове в 2014 г. планируется увеличить размер акцизов на сигареты с фильтром и без него

В частности, согласно проекту налоговой и таможенной политики на 2014 г., фиксированную часть акциза на сигареты с фильтром намечено увеличить с 45 до 50 леев за 1 тыс. сигарет, а адвалорную часть акциза (проценты от максимальной розничной цены) – с 24% до 31%.

В то же время, акциз на сигареты без фильтра планируется повысить с 30 до 50 леев за 1 тыс. Как отмечают в Минфине, повышение акцизов на сигареты обусловлено необходимостью поэтапного приведения их размера к уровню стран региона, в том числе, европейским стандартам. Это принесет также дополнительные средства в бюджет и снизит потребление табачной продукции, вредной для здоровья. Планируется, что от повышения размера акцизов на сигареты в следующем году госбюджет Молдовы получит дополнительно 156 млн. леев.

Следует отметить, что с начала 2013 г. фиксированная часть акциза на сигареты, как с фильтром, так и без выросла на 50% – с 20 до 30 леев за 1 тыс. сигарет, а адвалорная часть акциза на сигареты с фильтром была повышена с 24% до 30% от максимальной розничной цены. Впоследствии правительство изменило структуру акцизов на сигареты, повысив его фиксированную часть с 30 до 45 леев за 1 тыс. сигарет, а также снизив адвалорную часть с 30% до 24%.

InfoMarket

О перспективах развития предпринимательства в Молдове при поддержке Hilfswerk Austria International

С момента своего прихода в Молдову в 2000-х годах, представительство Hilfswerk Austria International развивает проекты, которые способствуют повышению уровня жизни посредством оказания долговременной поддержки в области экономического развития и социальной защиты. На протяжении многих лет в Молдове проводились проекты, поддерживающие развитие бизнеса посредством предоставления грантов и обучения. Недавно Hilfswerk Austria в Молдове ввела Гид по управлению и инвестированию денежных переводов из-за рубежа. Также семи гражданам Молдовы, много лет работающим за границей, помогли открыть свой бизнес в Молдове. Еще несколько сотен граждан были обучены ведению бизнеса. Более подробно о результатах программы «Денежные переводы способствуют развитию общества в Молдове» рассказал нам в интервью менеджер по проектам в Hilfswerk Austria в Молдове Виктор Король.

– Г-н Виктор Король, недавно в Молдове появился Гид по управлению и инвестированию денежных переводов. На кого рассчитан Гид, и какие важные советы он содержит?

– Гид представляет собой синтез 100-дневных тренингов. Наш проект состоит из многих компонентов, и обучению отведена одна из важнейших ролей. В рамках проекта обучение прошло в пилотных зонах Оргеева, Резины, Теленешт и Шолданешт. В целом было проведено 17 тренингов по 5 дней каждый. В то же время было обучено большое количество школьников, так как при изучении проблем обнаружилось, что 90-95% школьников входят в зону риска. Они намерены эмигрировать из Республики Молдова. Такая же ситуация обстоит и с выпускниками высших учебных заведений. Гид предназначен всем людям, заинтересованным в обучении в сфере экономики, тем, кто хочет открыть свой бизнес.

Одновременно, это руководство пригодится и профессиональным учителям, а также НПО, которые ведут проекты в этой области. Это книга, к которой прилагается компакт-диск с практическими руководствами. Тираж Гиды – тысяча экземпляров. Презентация прошла в Муниципальной библиотеке «Б.П. Хашдеу» при сотрудничестве Центра «Контакт». Мы подарили часть наших книг библиотеке. Молодые люди, участвовавшие в наших тренингах, остались довольными полученной информацией, и все вместе мы пришли к выводу, что было бы хорошо открыть подобные курсы для начинающих в предпринимательстве, в том числе в школах и лицеях, подкрепляемые практическими занятиями.

– Проект «Денежные переводы развивают сообщества в Молдове», проводимый при поддержке Европейского союза, был продлен до ноября. На кого нацелен данный проект, и в чем его суть?

– Целью проекта является содействие взаимосвязанности миграции с экономическим развитием Республики Молдова и эффективное использование позитивных результатов/последствий миграции в плане развития сельских общин в целевой зоне. Проект предназначен для мигрантов или их родственников первой и второй

степени родства – получателей денежных переводов в возрасте от 20 до 45 лет на момент участия в программе, которые хотят открыть собственный бизнес в Республике Молдова или развивать уже существующий. Также, они должны подтвердить, представив необходимые документы, что являются или являлись трудовыми мигрантами или получателями денежных переводов.

– В чем была необходимость запуска данного проекта?

– В Молдову ежегодно поступает миллиард долларов, а инвестируется лишь 7%. Цель нашего проекта – создать образец того, как можно использовать эти деньги, во что можно их вложить, чтобы они давали прибыль. Проектом предусмотрены гранты от 10 до 15 тысяч евро. Были выбраны 7 человек, которые получают эти гранты. Мы даем не деньги, а оборудование, оснащение на эту сумму денег, после того как они представляют бизнес-план, а также 3 предложения по приобретению оборудования. А Hilfswerk Austria покупает уже оборудование.

Проектом были профинансированы различные виды деятельности: апикультура, выращивание кроликов, мельничное производство, оборудование, оснащение для проверки кабелей высокого напряжения, станций по ремонту сельскохозяйственной техники, оснащение для производства ковального железа.

Нашим проектом воспользовался 19-летний молодой человек, который работал в России. У него есть полгектара земли, которую он обрабатывает, и в Румынии он закупил саженцы смородины и йошты (смесь крыжовника со смородиной). В ближайшее время будет установлена и противорадовая сетка для защиты культур. Другой бенефициар проекта уже располагает лабораторией по извлечению меда в полевых условиях. В Республике Молдова это единственное устройство подобного рода. Молодой человек проработал несколько лет в Великобритании, а затем вместе со своим братом и отцом завел тысячу ульев. Мы посчитали, что апикультура является конкурентоспособной областью деятельности, и его проект был довольно удачным.

Другой бенефициар Роман Попа получил грант в 10 тысяч евро, на которые он купил 47 клеток для разведения кроликов.

– Обучают ли бенефициаров, как справиться со всеми проблемами, связанными с подготовкой доку-

ментов, разработкой бизнес-плана, или как бороться с бюрократией?

– На самом деле, существует немало препятствий бюрократического характера при регистрации и запуске бизнеса, и наши бенефициары также столкнулись с этим. Многие бенефициары признали, что намного сложнее было оформить все необходимые документы, нежели начать свой бизнес.

– Какова специфика учреждения в Молдове?

– У Hilfswerk Austria International по всему миру разбросано 27 представительств. В странах бывшего СССР их довольно много. В Молдове мы работаем с начала 2000-х годов. Мы сотрудничаем с различными учреждениями, как государственными, так и неправительственными организациями, университетами РМ. Мы намерены проводить ознакомительные экскурсии в Политехнический университет, где мы представим оборудование нашего бенефициара Романа, который приобрел испытательную установку высокого напряжения.

– И деятельность на этом не останавливается...

– Нет. Несколько лет назад проводились и другие программы по предоставлению грантов до 5 тыс. евро. Тогда также приобреталось оборудование. Одновременно, была создана электронная карта, которую можно найти на сайте www.migranti.md, на которую мы нанесли представительства, дипломатические миссии РМ за границей, то есть собрали эту информацию из открытых источников. Эта карта является многомерным инструментом.

Также, в скором времени мы запустим отчет о социологическом исследовании влияния миграции на развитие сообществ. К тому же, будут организованы рабочие мастерские, информационно-разъяснительные кампании в целевых районах в целях поощрения и поддержки МСП. Таким образом, 400 мигрантов или/и получателей денежных переводов были обучены открытию и развитию бизнеса, а в результате появления новых фирм, были созданы новые рабочие места в четырех населенных пунктах, о которых я говорил выше.

Проекты проводятся и в приграничном регионе, в различных областях, в том числе и социальной сфере, как, например, поддержка людей с ограниченными возможностями или ознакомление с избирательным процессом и выборами.

Беседовала
Кристина МИРОН

Правительство исключило госпакет акций в ВЕМ из списка приватизируемых объектов

Правительство исключило на прошлой неделе из списка приватизируемых объектов государственности 33,38% акций государства в Banca de Economii (BEM) по инициативе вице-преьера, министра экономики Валериу Лазэра.

Как сообщил корреспондент «ИНФОТАГ», аккредитованный при кабмине, он мотивировал это тем, что «банку необходимо время для капитализации и улучшения финансового состояния».

«Предлагаю вернуться к идее приватизации года через три», – сказал Лазэр, встретив «понимание со стороны премьер-министра Юрие Лянкэ».

После часового обсуждения, правительство единогласно проголосовало за утверждение списка, в котором значится 190 объектов государственности.

«Государство – не лучший администратор активов, поэтому следует передать право управления ими частному сектору. Государство должно заниматься выработкой политик, а не управлением собственностью», – сказал Лазэр, добавив, что государству также нужны деньги от приватизации.

По его словам, «если ждать лучшей конъюнктуры, то к тому времени финансовые результаты предприятий будут еще хуже».

«Процесс приватизации в Молдове нелегок», – посетовал вице-премьер.

Наиболее жаростно спорили при обсуждении списка президент Академии наук (АНМ) Георге Дука и министр молодежи и спорта Октавиан Бодиштяну. Первый требовал исключить из списка столовую АНМ, второй – базы отдыха Молдовы в Украине и легкоатлетический манеж. «Не забывайте, что мы строим капитализм», – напомнил главе АНМ министр финансов Анатол Арапу, уверенный, что «государство обязано продать все активы, которыми не может управлять и финансово обеспечить».

Премьер потребовал, чтобы процесс приватизации был максимально открытым, и для солидных активов государства были подобраны серьезные покупатели. Государство надеется выручить за предлагаемые к продаже активы порядка 1 млрд леев.

Минэкономики: Девять промышленных парков Молдовы могут привлечь инвестиции в сумме около 193,3 млн евро и предоставить 8,3 тыс. новых рабочих мест

Об этом говорится в информационном бюллетене ведомства, в котором представлено технико-экономическое обоснование по внедрению промышленных парков в стране.

Ожидается, что наибольший объем инвестиций сможет привлечь промышленный парк в Кишиневе – Трасом (46,1 млн евро) и дрокиевский Bioenergagro (35 млн евро), а наибольший потенциал по созданию новых рабочих мест – в промпарке Единец (около 2 тыс. мест).

По состоянию на конец августа 2013 г. в Молдове созданы шесть промпарков (Трасом, Bioenergagro, «Чимишлия», «Рэут», СААН и «Единцы»). Промпарк Трасом специализируется на производстве машин и оборудования, электрического и электронного оборудования, металлоизделий, а также на деятельности в секторе ИТС.

В настоящее время в парке зарегистрировано 25 резидентов, которые обязались инвестировать около 19 млн евро и создать 1,4 тыс. рабочих мест. На предприятиях промпарка уже работает почти 300 человек, а их зарплата составляет в среднем 3115 леев. Резиденты Трасом инвестировали около 57,9 млн леев и произвели продукции на 229,3 млн леев. В промпарке «Чимишлия» работает только один резидент IridPrim, который производит асфальт (3 тыс. тонн ежедневно). В 2014 г. в этом промпарке будут проводиться работы по подготовке инфраструктуры; на эти цели из национального фонда регионального развития и госбюджета будет выделено 70 млн леев. В промпарке Bioenergagro (Дрокия) и СААН (Страшены) уже началась подготовка технической инфраструктуры, а в промпарках «Единцы» и «Рэут» до конца сентября пройдут конкурсы по отбору резидентов.

InfoMarket